

دین او حسی خوند اخیستنه

پدې ځای کې به گټوره وي چې په صراحت سره څرگند او پدې باندې اعتراف وکړو چې د خوند اخستنې او خوښۍ په برخه کې دین غوره منل شوې او ښه پیژندل شوې موقف لري چې نه د مطلق حلال او نه د مطلق حرام موقف دی. ټول دینونه هغې خوند اخستنې ته چې اجازه ورکوي پخپله ژبه کې حلال او هغه چې منع دي حرام وایي.

د الهي شریعت په هیڅ حکم کې په هر پیغمبر چې نازل شوې وي، خوښي او حسي خوند اخستنه په بشپړ ډول حرام نه وه او نه هم په بشپړ ډول مباح ده ځکه چې مطلق یا بشپړ تحریم د بشریت د فطرت منافي ده چې خدای (ج) بشریت په هغې باندې خلق کړی. پدې فطرت کې هغه غریزې او قوې شاملې دي چې په بیلابیلو ډولونو حسي خوند اخستنه مشبوع کوي. همدارنګه بشپړ اباحت هم انسان چې یو محترم او د عقل او پوهې خاوند موجود دی، په داسې یو موجود بدلوي چې له یوه ګڼګ حیوان څخه چې په خپل فطرت سره پخپله ګټه او زیان نپوهیږي، څو څو ځله ټیټ او حقیر وي.

څرنګه چې د ایدس ناروغي او همدارنګه د نورو جنسي ناروغيو د پیدایښت او سرایت وسیلې او لپارې د حسي خوند اخستنې پر محور راڅرخي چې انسان هغه دځان لپاره حلال بولي او دهغو کړو وړو یو شکل دی چې انسان ته ترې خوند او لذت حاصلیږي، نو مهمه ده چې د ایدس ناروغي او نورو جنسي ناروغيو په اړوند د تطبیقي او اجرائیوي پروګرامونو په عملي کولو کې دیني لارښوونو او دهغو اغیزې، اخلاقي او سلوکي ارزښتونو او هغو تګ لارو ته چې دین دهغو سپارښتنه کړې خاصه پاملرنه وشي؛ هر انسان د مباح او حرامو خوند اخستنو شکلونه او ډولونه وپېژني او پدې باور شي چې د دیني لارښوونو پیروي او پابندي دهغو ټولو لپارو د تړلو ضامن دی، چې دغه دوګړو او ټولنې وژونکې ناروغي دهغو له لپارې دانسان بدن ته ورننوځي.

د ټولو سماوي اديانو دا حکامو نتيجه داده چې واده کول يې حلال بللي او هغې ته هڅونه کوي، د جنسي خوند اخستنې نور ډولونه او وسيلې منع او حرام بولي، امر کوي چې د انسان د عقلي قوې ساتنه بايد وشي او ټول نشه راوستونکي مواد، مهمه نده چې په څه شکل استعمال يري، حرام بولي. ددې لپاره چې خلک په وژونکو ناروغيو اخته نشي، هغوی عمومي نظافت او روغتيا ساتنې ته متوجه کوي. زموږ د عصر ددې وژونکو ناروغيو په جمله کې په خاصه توگه د ايدس ناروغي ده چې د پيدا يښت منشه يې ناجايزه جنسي اړيکې دي.

٤

د ازدواج يا واده له مقاصدو څخه يو هم عفت يا پاکي ده.

د ختيځې مديترانې په سيمه کې دوه مهم دينونه يعنې اسلام او مسيحيت د واده او ميرمن او خاوند ترمنځ اړيکو په اړوند سره اتفاق لري.

٤-١ اسلام په خپل لمړني قانوني مصدر يعنې قرآن عظيم الشان کې ازدواج يا واده کولو ته خاصه پاملرنه کړې او په نورو عقودونو او معاملو کې يې هغه ته د سپيڅلتوب مرتبه ورکړېده.

قرآن عظيم الشان واده هغه نعمت بللی چې خدای (ج) په خپلو بنده گانو باندې پيرزو کړې لکه چې فرمايي: ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا، وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً، وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ؛ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ (النحل: ٧٢) يعنې خدای تاسو ته دستاسو له جنس څخه ميرمنې پيدا کړي او له ميرمنو څخه يې درته اولاد او لمسي پيدا کړي له پاکو څيزونو څخه يې بيا درته روزي درکړي، آيا خلک بيا هم په باطل ايمان راوړي او د خدای له

نعمتونو څخه کافر کيږي؟

خدای (ج) د ښځې او میره (ازواج) پیداښت دخپل د قدرت نښانه بولي او فرمایي:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً؛ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (الروم: ۲۱) یعنی خدای (ج) د قدرت له نښانو څخه یوه داده چې ستاسو له خپل جنس څخه یې درته میرمنې (جوړې) پیدا کړي ترڅو تاسو ته خاطر جمعي درپه برخه شي، ستاسو ترمنځ یې محبت او مهرباني پیدا کړه. په تحقیق سره پدې کار کې خدای (ج) د قدرت نښې نښانې دي هغه قوم لره چې فکر کوي.

کومو نارینه او ښځو چې ازدواج یا واده نه وي کړی د ټولنې له واجباتو څخه بولي ترڅو هغوی په نکاح سره ورکړي لکه چې فرمایي: ﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ! إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ (النور: ۳۲-۳۳) یعنی کونډ نارینه او کونډې ښځې په نکاح کړئ همدارنګه صالح او نیک مرییان او وینځې خپلې هم پخپلو کې سره په نکاح کړی. که چیرې هغوی فقیر او ناداره وي نو الله پاک به هغوی له خپله فضل غني کړي او خدای پاک پراخوونکی او دانا دی. هر هغه څوک چې د واده وسیله نلري باید پاک لمني وکړي ترڅو خدای (ج) پخپل فضل او احسان هغوی بډای وگرځوي.

له دغو دیني نصوصو څخه داسې څرګندېږي چې له واده کولو څخه د اسلام یو مقصد د ښځو او نارینه وو لیرې ساتنه له فساد څخه ده ځکه چې واده لرونکي شخص اکثراً په هغه حلال چې خدای (ج) ورته ورکړی قناعت کوي او د الهي حدودو څخه دنورو پر حرمت تیرئ نه کوي. له همدې کبله حضرت رسول الله ﷺ هم قدرتمندو کسانو ته په واده کولو کې پر تلوار امر کوي او فرمایي: «يا معشر الشباب! من استطاع منكم الباءة فليتزوج، فإنه أغصر للبصر وأخف للفرج، ومن لم يستطع فعليه بالصوم فإنه له وجاء» (متفق علیه

د عبدالله ابن مسعود (رض) په روایت) یعنی ای ځوانانو! که له تاسو څخه څوک دواډه یا ازدواج قدرت لري باید واده وکړي ځکه چې هغه دسترگو د پوښل کیدو او د فرج د ساتنې سبب کیږي او څوک چې دواډه قدرت نلري ورته لازم ده چې روژه ونیسي ځکه چې هغه د شهوت ورک کوونکی دی. په جنسي عفت باندې په ټینګار کولو سره یې دواډه کولو مقاصد داسې بیان کړي او فرمایي: «**إِذَا أَبْصَرَ أَحَدُكُمْ أَمْرًا فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ مَا فِي نَفْسِهِ**» (دمسلم په روایت له جابر ابن عبدالله (رض) څخه) پدې معنی چې که یو له تاسو څخه کومه پردی ښځه وويني باید خپلې میرمنې ته راشي ځکه چې میرمنې څنګه راتګ یې وسواس او نفساني غوښتنې ردوي.

اسلام په واده کې په بشپړ ډول جنسي فعالیت او خوند اخستنې باندې امر کوي او پدې کار کې ښځه او میره دواړه د ثواب مستحق بولي. له جماع څخه مخکې د نرمۍ کولو، ملاطفې، ساعت تیرۍ او د شهوت دراپارولو سپارښتنه کوي او میرمن او خاوند دواړو ته امر کوي ترڅو د مقابل لوري د شهوت راپاریدلو انتظار وباسي.

قرآن عظیم الشان جنسي فعالیت یوازې په واده پورې اړوند بولي او له هغه څخه بهر جنسي خوند اخستنه تیري او حرام بولي لکه چې فرمایي: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ، إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ، فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ (المؤمنین: ۵-۷) یعنی بریالۍ مسلمان هغه دی چې خپل فرجونه (تناسلي غړي) خوندي ساتي مګر له خپلو میرمنو او وینځو څخه چې په دې صورت کې ملامت ندی، څوک چې پرته لدې غواړي هغوی تیري کوونکي دي.

۴-۲ د مسیحیت دین واده کولو ته خاصه پاملرنه او هڅونه کړېده لکه چې په تورات او انجیل کې ثابته ده. د تورات په نصوصو کې دا مطلب بیان شوی دی چې خدای (ج) حضرت آدم (ع) ته واده لازم او ښځه یې هغه ته مرستندویه وګرځوله لکه چې فرمایي: «**لیس جیداً أن یکون آدم وحده فأصنع له معیناً نظیره**» (سفر التکوین، اصحاح ۲،

۱۸) یعنې دا ښه نه و چې آدم یوازې وي نو ځکه زه هغه ته معاون او مرستندویه جوړوم. د تورات په تعبیر ښځه او نارینه یو وجود او یو جنس دي لکه چې فرمايي: «هذه الآن عظم من عظامي ولحم من لحمي...» (سفر التكوين، اصحاح ۲، ۲۱) یعنې هغه (حوأ) زما غوښه او زما یو هډوکى دى، لدې کبله نارینه خپل پلار او مور پریري او له ښځې یا میرمنې سره یوځای کیږي او دواړه یو بدن یا جسد کیږي.

د مسیحیت دین نصوصو هم واده کولو ته خاصه پاملرنه کړې او هغه یې د دیني مقدساتو له جملې څخه شمیرلې، هڅو نه کوي چې نارینه د ښځې لازمي حق باید په بشپړ ډول ادا کړي او همدارنگه ښځه د میره حق. او بیانوني چې په واده کولو سره نارینه ته حلالیږي چې له ښځې څخه خوند واخلي او ښځې ته حلالیږي چې له نارینه څخه دا خوند ترلاسه کړي او دا حق په هغو دواړو پورې محدود پاته کیږي او نور څوک پکښې حق نلري. داسې چې «لیس للمراة تسلط علی جدها بل للرجل. وكذلك الرجل ایضاً لیس له تسلط علی جسده بل للمراة» (د کورنثوس د لمرې پولس رساله: ۲، ۷-۴) یعنې ښځه یا میرمن په خپل بدن د تسلط حق نلري خو دا حق یې میره دهغه پر بدن لري او همدارنگه نارینه پخپل بدن د تسلط حق نلري خو میرمن یې دهغه پر بدن لری.

پولس رسول په خپله لمرنۍ رساله کې د کورنثوس خلکو ته وایي: «ولکن اقول لغير المتزوّجين وللأراامل: إنه حسنّ لهم إذا لبثوا کما أنا، ولكن إن لم يضبطوا أنفسهم فليتزوّجوا؛ لأنّ التزوّج اصلح من التحرق» (اصحاح ۷: ۸) یعنې هغو ته چې واده یې نه وي کړي او کونډو کسانو ته وایم چې که لکه ما غونډې ځان ساتي نو ورته ښه ده او که خپل نفس نشي اداره کولای نو باید واده وکړي ځکه چې واده غوره ده له ځان سوځنې څخه. او بیا ورته وایي: «وأما الأمور التي كنتم لی عنها، فحسنّ للرجل ألاّ یمسّ امراة. ولكن لسبب الزنى، لیکن لكلّ واحد امرأته ولیکنّ لكلّ واحد رجلاً» (پخوانی الاصحاح: ۲، ۱) یعنې له هغه څه چې ماته مویکلی د نارینه لپاره غوره ده چې په زنا سره د ښځې سره تماس ونکړي او باید دهر نارینه لپاره یوه ښځه وي او دهرې ښځې لپاره یو نارینه.

۴-۳ کله چې یو انسان څه مسلمان څه مسیحي دواډه له لپارې با عفته او پاک

لمنی وي په حقیقت کې هغه دځان او دایدس او نورو جنسي ناروغیو ترمنځ پرده اچولې او ځان یې ورڅخه وقایه او خوندي کړی دی او دا هدف له پاک او باعفته لوري سره په واده کولو ترلاسه کیدای شي نو لدې کبله اسلام له زنا کارو او فاحشه ښځو سره چې همدایې کسب او دنده وي د واده منع کړې. د سنن نسایی په روایت حضرت رسول الله ﷺ یو اصحابی چې د جهالت په دوران کې یې دیوې زناکارې ښځې سره جنسي اړیکې درلودې، له هغې سره واده کولو څخه منع کړ. او وروسته بیا دا آیت شریف نازل شو چې: ﴿الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ، وَحُرْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ (النور: ۳) یعنې زناکاره نارینه پرته له مشرکې او زناکارې ښځې سره نکاح نه کوي او د زناکارې ښځې سره هم پرته له زناکار او مشرک نارینه بل څوک واده نه کوي. دهغو نکاح پر مسلمانانو حرام ده.

خدای (ج) د پاکو مسلمانو او عیسوي ښځو سره د واده کولو اجازه کړې او همدارنگه یې د ښځو واده له پاک لمنو او عفیفو نارینه وو سره مباح بللې. نو څوک چې د کتاب الله د احکم نه منی منکر دئ او د داسې کس سره واده کولو ته راضي کیږي چې لکه دئ پخپله د کتاب الله منکر دئ. خو که څوک پدې حکم اعتراف کوي او قانع وي مگر په عمل کې دهغه مخالفت وکړي او د داسې کس سره واده وکړي چې ورته حرام دئ نو بیا هغه کس زنا کار بلل کیږي.

د نور په سورې کې د دُره وهلو په هکله آیت څخه وروسته دا آیت شریف راغلی چې ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً...﴾ (النور: ۲) یعنې زناکاره نارینه او ښځه چې بکړوی یعنې واده یې نه وي کړي سل ذری ووهی. چې دا بدنی یا جسمی جزا ده او هغه معنوی. ځکه چې د زناکاره ښځو او نارینه وو د نکاح تحریمول په حقیقت کې د ټولنې څخه دهغو تجربیدول او د اوسني عصر په اصطلاح له ټاکلو حقوقو څخه محرومول او له وطن څخه تبعیدول دي.

د مسيحيت دين هم له زنا کاره نارينه او ښځو سره واده کول منع کړي. دهغه نارينه او ښځې سره ازدواج يا واده کول چې د طلاق وجه يې زنا کاري وي هم د حرام په چوکاټ کې راځي. همدارنگه د دوه عيسوي مذهبونو ترمنځ د زنا واقع کيدل په راتلونکي کې هغوی له يو بل سره له واده کولو څخه منع او محرومي.

٤-٤ د دين په نظر صحيح ازدواج يا واده يوازنی ليار ده چې خدای (ج) خپلو بنده گانو ته د جنسي خوند اخستني په مقصد مباح گرځولي او نورې هر ډول جنسي اړيکې يې چې لدې څخه بهر وي حرام او گناه بللې ده. ښايي يو هغه څه چې انسان په فکر کې واچوي او د الهي دې حکم ته يې وهڅوي داهم وي چې ازدواج يوازې په انسانانو کې نه بلکې په نورو موجوداتو او کائناتو کې هم الهي قانون دی. الله (ج) په قرآن عظيم الشان کې داسې فرمايي: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا : مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ، وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ، وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ (يس: ٣٦) يعنې پاکي ده هغه خدای لره چې جوړې يې پيدا کړي دي له هغه څه څخه چې ځمکه يې راشنه کوي او له نفسونو څخه يې او له هغه څه څخه چې پرې نېوھيري. په بل ځای کې فرمايي ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ (الذاريات: ٤٩) يعنې مونږ له هر شي څخه جوړه پيدا کړي ترڅو تاسو پند او عبرت واخلي.

لدې کبله ده چې کله په سيمه ايزه غونډه کې دايدس او نورو جنسي اړيکو څخه را پيدا شوو ناروغيو د مخنيوی په اړوند د دين او اخلاقو درول او اغيزې په هکله بحثونه او خبرې اترې وشوې، نو دې نتيجې ته ورسيدل چې واده کول د دې ستونزې اساسي حل دی او پدې وسيله ځوانان پاک پاته کيدای شي. خو دې مقصد او هدف ته په رسيدو کې زياتې ستونزې او کړاوونه شته. يوازې دا به کافي نه وي چې مونږ هغوته نصيحت وکړو چې له جنسي خوندونو څخه منع شي په داسې حال کې چې د دې لپاره ټول وسايل او شرايط هم ورته تيار او په واک کې وي. بلکې پر مونږ لازم ده چې د واده کولو شرايط آسانه کړو او مالي، ټولنيز او دوديز خنډونه او ستونزې يې له منځه يوسو.

دغونډې له وروستيو سپارښتنو او توصيو څخه داوه چې دځوانانو د جنسي انحراف د مخنيوي په غرض ضرور ده چې هغوی دوخته واده وکړي او ټولې هغه مالي او ټولنيزې ستونزې چې په اوسني عصر کې دهغه دځنډ او تأخير سبب کيږي له منځه يووړل شي او لازم ده چې دا ډول وادونه د کورنۍ له تنظيم (Family Planning) او دامیندواری او زیرونو له ځنډ او تأخير سره يوځای وي.

۵

د واده له چوکاټ څخه بهر د جنسي اړیکو تحریم

دبې قیدو شرطه جنسي اړیکو د آزادۍ له ضررونو څخه دوگړي او ټولنې د وقایې او خوندي ساتنې په اړوند چې سماوي ادیان دوهم ځنډ رامنځ ته کوي هغه د شرعي واده له چوکاټ څخه بهر د جنسي اړیکو په تحریم کې خلاصه کیدای شي.

۵ - ۱ اسلام او ټولو سماوي ادیانو زنا حرام گرځولي، دهغه پر ضدې مبارزه کړې او هغې ته درسیدو ليارې يې بندې کړي دي. د زنا جنايت پر نسب، آبرو، نسل او اغیزه يې د کورنۍ او انساني اړیکو پر پاشل کیدو، د شهوت او بداخلاقی طغيان دا ټول هغه وسایل او عوامل دي چې اسلام دهغو له کبله زنا لکه شراب حرام گرځولي او فرمایي: ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ (الاسراء: ۳۲) يعنې زنا ته مه نږدې کيږی ځکه چې هغه بد او ناوړه عواقب لري.

په تحریم کې د اسلام صفت دادی چې حرام ته درسیدو ليارې چارې هم حرام بولي او یوازې د حرام فعل په منع کولو اکتفا نه کوي. لدې کبله اسلام د پردې ښځې او نارینه گوښی کیناستل حرام بولي، بی شرمانه نژدې والی او په شهوت سره دیوه جنس کتل بل ته منع کوي، همدارنگه چې د جهالت سینگار او عورت ته کتل يې حرام گرځولي دي

اسلام دزنا په يوازې تحريم اکتفا نده کړې بلکې هغه يې جرم هم بللی او مجرم ته يې سزا لازم بللې لکه چې فرمايي: ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً، وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلِيَشْهَدَ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (النور: ۲) يعنې هره زنا کاره ښځه او هر زنا کار سړی سل درې ووهی او د خدای د دين په تطبيق او عملي کولو کې له مهرباني او ترحم څخه کار مه اخلي سره ددې چې تاسو په خدای او قيامت په ورځې ايمان لری خو عذاب يې بايد نور مسلمانان هم په سترگو وويني.

اسلام زنا دفحشاؤ په نامه ياده کړې او هغه ته له نژدې کېدو څخه يې منع کړې لکه چې فرمايي: ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطْنٌ﴾ (الانعام: ۱۵۱) يعنې فحشاؤ ته مه وړاندې کيږی ښکاره وي که په پټه. له زنا څخه ليرې والی او مجرمينو ته يې د جزا ورکول ددې ناوړه عمل پر تحريم باندې د تشدد دليل دی چې مسلمانان بايد لدې حرام او ناوړه فعل څخه تل ډډه او ليرې والی وکړي.

د عيسويت په دين کې هم زنا په قطعي او بشپړ ډول حرام ده او دمقدس کتاب نصوص په تورات او انجيل کې دهغه په قطعي حرمت دلالت کوي.

له هغو لسو سپارښتنو څخه چې حضرت موسی (ع) ته شوي او ومه سپارښتنه يې داده چې زنا مه کوه او په تورات کې ليکل شوي چې «الزاني بامرأة عديم العقل» (امثال ۲۹: ۶) يعنې زنا کوونکی عقل نلري. په انجيل متی کې له حضرت عيسی څخه نقل شوی چې «إن كل من ينظر إلى امرأة ليشتتها فقد زنى بها فى قلبه» (اصحاح: ۲۸) يعنې څوک چې پردی ښځې ته په شهوت سره گوري په زړه کې يې زنا کړيده.

د حضرت عيسی رسولانو زنا په لاندې نومونو ياد کړيده: «نجاست او ناپاکي»، «تباهي او لوگن کول»، «زنا»، «هوا او هوس» او «پست شهوت».

پولس رسول حتی له زنا کارانو سره له مجلس کولو څخه منع کړې او ويل يې: «لا تخالطوا الزناة... لا تخالطوا ولا تؤاكلوا مثل هذا... اعزلوا الخبيث من بينكم» (اهل

کورنشوس ته لمړنی رساله (۹:۵-۳) یعنې د زنا کارانو سره مجالست مه کوي، ... مه دهغو سره مجلس کوی او مه خوراک او خښاک او نور ... خبیث زنا کاران له خپله منځه وشری.

په مسیحیت کې زنا کاري یوازنی وسیله ده چې طلاق ته اجازه ورکوي. «مَنْ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ لَعَلَّةَ الزَّانِي وَتَزَوَّجَ بِأُخْرَى، هُنَّ» (دانجیل متی ۱۹:۹) یعنې څوک چې د زنا له وجې خپله ښځه طلاقوي او بیا دهغې سره بل څوک واده وکړي هغه شخص زنا کار دی. دغه نصوص د مسیحیت په دین کې چې اصلاً طلاق ته اجازه نه ورکوي د زنا په قباحیت دلالت کوي خو کله چې یو یعنې ښځه یا میره زنا وکړي، نو بیا طلاق ته اجازه ورکوي آن چې کله کله یې واجب او لازم هم ګرځوي.

۵-۲ دهغو اديانو له احکامو څخه پیروي کول چې زنایې منع کړیده، دایډس او نورو جنسي اړیکو څخه راپیدا شوو ناروغیو د احتمالي منځ ته راتګ دمخنیو یوه ډیره مهمه او ټینګه لپاره ده. ددې متابعت ارزښت هله ښه څرګند یری چې پوه شو چې دهغو سرایت یو بل ته د ښځې او نارینه یا نارینه او نارینه تر منځ د جنسي اړیکو له کبله صورت مومي.

۵-۳ څرنگه چې ټولو آسماني اديانو زنا حرام ګرځولې، لواطت یې هم حرام بللی لکه چې په قرآن کریم کې حضرت لوط د قوم دې عمل ته په وار وار اشاره شوې او فرمایي: ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ، أَنْتُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ (النمل ۵۴-۵۵) یعنې په یاد راوړلی حضرت لوط چې خپل قوم ته یې وویل آیا تاسو فحشا - لواطت کوی آیا تاسو ښځې پریردی او له نارینه وو سره شهوت بازی کوی، تاسو نا پوهه او جاهل قوم یاست. خدای (ج) د لوط (ع) او دهغه د قوم حالت داسې بیانوي: ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ؟ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ (الشعرا: ۱۶۴-۱۶۶) یعنې آیا د عالمیانو په جمله کې تاسو له نارینه وو سره جنسي عمل ترسره کوي او کومې ښځې چې خدای (ج) درته پیدا کړي هغه پریردی، نو

سريزه

د حسين عبدالرزاق جزائري

دنړيوالې روغتيايي ادارې

د ختيځې مديترانې د حوزې د مدير ليکنه

خدای (ج) انسان په ډیره ښه بڼه پیدا کړئ او د آسماني شریعتونو په چوکاټ کې یې ورته اصول او قاعدې وضع کړي چې عملي کول یې د نیکمرغه او آبرومنده ژوندانه ضامن؛ او دئ، کورنۍ او ټولنه یې له بدۍ او ناوړتوب څخه خوندي ساتي. له همدې امله ده چې دین هغه دخپلې روغتیا ارزښت او اهمیت ته متوجه کوي لکه چې په حدیث شریف کې راغلي: **«من أصبح منكم معافى فى جسده، آمنأفى سریه، عنده قوت یومه، فکأنما حیزت له الدنيا بعدا فیرها»** یعنې څوک چې سهار روغ رښت له خوږه را پاڅي، خپله کورنۍ کې هوسا او په امن کې وي او خپله ورځنۍ دروزي هم ولری، داسې ده لکه چې ټوله دنیا یې په واک کې وي. همدارنگه په انجیل کې راغلي: **«مجدوالله فى أجساد کم وفى أرواحکم التی هی الله»** یعنې په خپلو اجسادو او ارواحو کې چې دواړه یې دخدای (ج) دي، خدایي لویي او عظمت وپیژنئ او قدر یې وکړئ. او وروسته یې بیا انسان خپلې روغتیا ساتنې ته هڅولئ او په هلاکت کې یې له ځان اچونې څخه منع کړئ او ورته امر کوي چې له ظاهري او باطني یا څرگندو او پټو بد اخلاقو او فحشاوو څخه ځان وساتي.

تاسو تيري کونکي خلک باست.

قرآن عظيم الشان هغه عذاب چې دلوط (ع) په قوم چې لمړني لواطت کاره خلک و نازل شوی داسې بيانوي: ﴿ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ وَ أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ. إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (الشعرا: ۱۷۲-۱۷۴) يعنې وروسته له هغومو نور هم هلاک کړل، په هغو موباران (د تيگوياران) و او راوه دا ډير بدياران و د هغو لپاره چې وويړول شول، پدې کار کې دالهي قدرت نښه ده خو ډيروېي ايمان نه درلود.

۵- ۴ اسلام نه يوازې دهمجنسو (نارينه او نارينه) ترمنځ جنسي اړيکې حرام کړي بلکې غير طبيعي جنسي اړيکې دنارينه او ښځې ترمنځ هم حرام بولي. له حضرت پيغمبر ﷺ څخه خو حديثه نقل شوي چې ښځې سره يې لواطت منع کړيدی لکه چې فرمايي: «لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى رَجُلٍ جَامَعَ امْرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا» يعنې دقيامت په ورځ خدای (ج) هغه چا ته چې دخپلې ښځې سره يې لواطت کړي وي درحمت په سترگه نه گوري.

۵- ۵ اسلام دحيض په وخت کې له ښځې سره جماع کول حرام گرځولي لکه چې دامنع په څرگند ډول په کتاب الله کې راغلي: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ: هُوَ أَذَى، فَأَعْتَزَلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ (البقرة: ۲۲۲) يعنې له تاڅخه دښځو سره دحيض په وخت کې دجماع دحکم په هکله پوښتنه کوي ووايه چې حيض ناپاکي ده نو ځکه دحيض په وخت کې له جماع څخه ځان وساتي او تر څو چې پاک شوي نه دي مه ورنژدې کيږي او کله چې پاک شول له کوم ځايه چې خدای (ج) امر کړی نژدې شۍ ځکه چې خدای توبه کوونکي او پاک خلک دوست گڼي.

۵- ۶ دمسېحيت دين زنا او غير طبيعي جنسي اړيکې - لواطت سره دټولو ډولونو يې حرام گرځولي. نو ځکه دنارينه لواطت له بل نارينه او هم ديوې ښځې رابطه له

بلي سره هم حرام دي (سفراللاويين ۲۰:۱۳ او رومي رساله ۱: ۲۶-۲۷) د مسيحيت له نظره د لواطت کونکي نارينه او ښځې ترمنځ ازدواج او نکاح ته اصلاً اجازه نه ورکول کيږي همدا رنگه د نارينه او هغې ښځې ترمنځ ازدواج چې د نورو ښځو سره سحاق کوي (د فرجونو سولول يوبل سره) صورت نشي نيولای.

په تورات کې له لواطت څخه په څرگند ډول منع شويده داسې چې «إذا اضطجع رجل مع ذكر اضطجاع امرأة فقد فعلا كلاهما رجساً، إنهما يقتلان، دُمُهُما عليهما» (سفراللاويين ۲۰: ۱۳) يعنې که يو نارينه لکه ښځه د بل نارينه لاندې يا تر څنگ ځملي، دواړه يې د نجس فعل مرتکب شوي او دواړه بايد ووژل شي او خون يې پخپله غاړه دي.

تيموټاوس ته په قدیس پولس رساله کې ياد ونه شوي چې «إن الناموس لم يوضع للباريل... للزناة لمضاجعي الذكور» (تيموټارس، ۱: ۱۰) يعنې تباهي او هلاکت د نیکو کارو خلکو لپاره نه بلكې زنا کارانو لره ده او هغو کسانو ته چې نارينه په اړخ ځمليوي.

د روم خلکو ته په قدیس پولس کې راغلي چې «غضب الله معلن من السماء على جميع فجور الناس وإثمهم الذين يحجزون الحق بالإثم... أسلمهم إلى أهون الهوان، لأن إناثمهم...» (رو ۱: ۱۸-۳۲) يعنې خدا يې غضب له آسمان څخه د فسق او فجور خلکو ته اعلان شوی. هغه څوک چې له حق څخه په گناه سره سر غړونه کوي، زه هغوی خواري او ذلت ته ورسپارم. ځکه چې ښځې يې د طبيعي استعمال برخلاف کار کوي او نارينه يې هم عين کار سر ته رسوي. هغوی د ښځو طبيعي استعمال پر پردي او خپل شهوت يوبل باندې ارضاً کوي، نارينه له نارينه وو سره فحشاً کوي. د خدای په حکم هم پوهيږي چې څوک که داکار کوي دوژلو وړ دی.

دمخدراتو او هر هغه څه چې عقل زایلوي داستعمال تحریم

٦-١ هر هغه څه چې د عقل د ضرر، فاسدولو او له منځه وړلو سبب کیږي ټولو آسمانی دینونو حرام ګرځولي. ټول دینونه پدې سره اتفاق لري چې شریعت دلاندې پنځه څیزونو ساتنه کوي: دین، ځان، عقل، نسل او مال.

لکه د شرابو تحریم، ټول مخدرات حرام دي او شراب په اسلام کې د ټولو ګناه ګانو او ځانګړو مور، او په حقیقت کې د ټولو مخدراتو مور او بنسټ هم ده. د شرابو تحریم په اسلام کې یو طبیعي او غوڅ تحریم دی. ځکه یا سوداګري او حتی لرل یې جرم دی چې مجرم یې د جزا وړ دی. دهغه حرمت لپاره کفایت کوي چې لاندې دوه آیتونه بیان کړو، هر یو یې په یوازیتوب سره هم د شرابو د حرمت لپاره کافی دی. شراب د قرآن کریم پدې آیت سره حرام شو: ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ . إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ؟!﴾ (المائدة: ٩٠-٩١) یعنې شراب، قمار، بتان او غیب ویل پلید، ناپاکه او د شیطان عملونه دي نو له هغو څخه ډډه وکړی ترڅو بیرایي شی. شیطان غواړي چې په شراب خوړلو او قمار بازی سره ستاسو په منځ کې دینمني او عداوت درواچوي او تاسو دخدای (ج) له یاد او لمانځه څخه لیرې وساتي، نو آیا تاسو له هغو څخه منع کیږئ؟

دا د تحریم تر ټولو څرګند نص دی چې لاندې دلیلونه پکښې موجود دي:

٦-١-١ د شرابو په هکله چې د پلټنیو او نجاستونو څخه ده.

٦-١-٢ شراب یې د قمار، بت پرستی او غیب وینې سره یوځای ذکر کړي چې

هغوی په قطعي نصوصو سره حرام دي.

۶-۱-۳ پدې حکم شويدي چې دا د شيطان له عملونو څخه دي.

۶-۱-۴ د ﴿فَاجْتَنِبُوا﴾ کلمه د تحریم له کلمې څخه قوي ده او پر زیات تحریم دلالت کوي. ځکه که چیرې یې په تحریم سره تعبیر کړې وای نو دا حکم به مونږ یوازې دهغه څکلو ته متوجه کړی وای او بس حال دا چې د اجتناب یا ډډه کولو کلمه دهغه له څکلو، پلورنې او پیرونې، د پیسو خوړل یې، اخستل او بخیښې او... منع کوي.

۶-۱-۵ د شرابو او بتانو د عبادت څخه ډډه کولو په امر کې یې برابرې کړې ځکه چې الله (ج) د بت پرستۍ څخه ډډه کولو په هکله فرمايي: ﴿فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ (الحج: ۳۰) یعنې له بت پرستۍ او دروغ ویلو څخه ډډه او پرهیزو کړی.

۶-۱-۶ بریالیتوب یې دهغه څخه په ډډې کولو پورې اړوند بللی. نو د مسلمان نفس به څه ډول پدې راضي او قانع شي چې هغه کار وکړي چې پکښې بریالی نشي. آیا عالم دی ته اجازه ورکوي؟

۶-۱-۷ دا پکښې جوتنه او څرگنده شوې چې په څښاک کې یې په خلکو کې دښمني او عداوت پیدا کېږي.

۶-۱-۸ شيطان دهغه په وسیله انسان د خدای (ج) له ذکر څخه چې د زړه د آرامۍ سبب کېږي، منع کوي.

۶-۱-۹ لږنڅ چې انسان له فحشا او منکراتو څخه لیرې ساتي، شراب انسان له هغه څخه منع کوي.

۶-۱-۱۰ د خدای (ج) دا قول ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ؟﴾ د گواښ تر ټولو قوي ډول دی نو ځکه کله چې دا آیت شریف صحابه وو کراموته ولوستل شو، هغو وویل: «ای زموږ زړه! له هغه څخه منع شوو، منع شوو».

۶-۲ دمخدراتو حکم په حرمت کې لکه د شرابو غوندې دی. حضرت عمر ابن

خطاب (رض) فرمایي: «هر هغه څه چې عقل مختل کوي شراب دي نو ځکه هر هغه څيز چې له طبيعې حالت څخه چې ممیز او مدرک دی انسان وباسي هغه شراب دي او هغه دخدای (ج) او دهغه دپیغمبر په حکم دقیامت تر ورځې پورې حرام دي.

له رسول الله ﷺ څخه روایت دی چې فرمایلي یې دي: «ألا إن كل مسكر حرام، و كل مخدر حرام، و ما أسکر کثیره حرم قلیله، و ما حَمَر العقل فهو حرام.» (دابونعیم په روایت له انس بن حذیفه څخه) یعنې هر نشه راوړونکې او تخدیر کوونکې (داندامونو سستوونکې) حرام دی او هر هغه څه چې نشه راوړي کم او زیات یې حرام دي، هر هغه څه چې عقل اخلاص لوي او هغه له منځه وړي، حرام دي.

هر حرام څیز خبیث او مضره دی. دایدس په ناروغۍ کې نوي ضررونه کشف شوي چې بشریت مخکې هغه نه پیژندل دمخدره موادو دپیچکاری په نتیجه کې چې یو خبیث او نا پاکه عمل او عادت دی، دغه ناروغي انتقال او سرایت مومي. که مخدره مواد غیر لدې کوم بل زیان ونلري، نو بیا هم یې دحرمت حکم ته کفایت کوي حال دا چې ټولو فقیهو په اجماع سره دمخدره موادو ډولونه چې د عقل دزایل کیدو او له منځه وړلو سبب کیږي، حرام گرځولي دي.

۶-۳ هر هغه څه چې عقل فاسدوي د مسیحیت دین له نظره حرام دي په تورات کې ذکر شوي «الزنی والخمر والسلافه تخلب العقل» (هوشع ۴: ۱۱) یعنې زنا، شراب او دانگورو اوبه د عقل زایلونکي دي. له ټولنې څخه دخپلانو له منځه وړل هغه واجب امر دی چې مقدس کتاب لازم گرځولي او دا په هغو کسانو تطبیقېږي چې مخدره مواد استعمالوي او په خاصه توګه هغو کسانو کې چې دپیچکاری په وسیله یې استعمالوي.

پدې ډول وینو چې د اسلام او مسیحیت له دین څخه پیروي کول چې دختیځې مدیریتانې په سیمه کې رواج لري پدې هکله ورته نظریې لري پدې مانا چې د ایدس ناروغۍ او نورو هغو ناروغیو چې د ناجائزه جنسي اړیکو څخه را پیدا کیږي دسرایت دروازي باید په بشپړ ډول وتړل شي ترڅو دادیانو پیروان لدې شر څخه ژغورنه ومومي.

حرام ته درسيډو دليارو تړل (سدذرايع)

اسلام او نورو ټولو آسماني دينونو د محرماتو په تحريم او دخلکو په ویرولو ترڅو هغه کارونه ونکړي او پکښی واقع نشي، اکتفاء نده کړې بلکې هغو ته درسيدو ټولې ليارې يې هم بندې کړې دي. مسلمانو فقيهو پدې هکله د اسلامي نصوصو له مجموعې څخه يوه قاعده را ايستلې چې د «سدذرايع يا دليارو د تړلو» قاعدې په نامه يادېږي. د ذرايعو څخه مقصد ليارې او وسيلې دي. ددې قاعدې معنی داده چې دځنې څيزونو حرمت پدې کې دى چې د حرام سبب او يا په هغې کې د واقع کيدو سبب کيږي يعنې هغه کار چې ددې قاعدې په چوکاټ کې راځي پخپل ذات کې حرام نه بلکې لدې کبله حرام گرځول کيږي چې دداسې يو کار سبب کيږي چې ذاتاً حرام دى.

د «سدذرايع» پر بنسټ د تحريم هدف دادى چې ټولنه او ټولنيز چاپيريال د شهوت له راپاروونکو او دراپارونى او اغوا له عواملو څخه د امکان تر سرحده پورې پاک شي. کله کله «سدذرايع» پخپله حرام او منع وي خو کله بيا واجب او مامور وي.

د جنسي اړيکو په برخه کې د محرماتو تحريم پرته د حرامو ليارو له تړلو، او همدارنگه د هغو د اسبابو او مرسته کوونکو وسيلو له منځه وړلو پرته له امکان څخه لرې ده، که نه نو د دې کولو تکليف يا هغه تکليف دى چې د خداى (ج) بنده گان له کړاو سره مخامخ کوي او دا کار د ديني تکليفونو د طبيعت منافي ده چې دا ټول د مافوق قدرت د تکليف او کړاوونو د دفع يا ليرې کولو پر بنسټ ولاړ وي. الله (ج) فرمايى: ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ (المائدة: ٦٠) يعنې خداى (ج) پر تاسو د تر قدرت لوړ تکليف اراده نده کړې خو اراده يې کړې ترڅو تاسو پاک کړي.

د سدذرايع له محرماتو او واجباتو څخه هغه کارونه دي چې د واده له چوکاټ څخه بهر د جنسي اړيکو په تحريم پورې اړوند دي او تر ټولو مهم يې عبارت دي له:

۷-۱ دنورو کورونو ته پرته له اجازې ننوتل. کورته دننوتلو د اجازې په هکله خدای (ج) فرمایي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا، ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ، وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ، وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (النور: ۲۷-۲۸) یعنې ای مسلمانانو دنورو کورونو ته پرته له اجازې مه ننوځئ، دهغو اوسیدونکو ته سلام واچوئ او دا کار ستاسو لپاره غوره دئ چې پند واخلي. که چیرې مو پدې کورونو کې هیشوک پیدا نکړل نو مه ورننوځئ. ترهغو چې تاسو ته اجازه درکړل شي او که تاسو ته وویل شول چې بیرته وگرځئ، نو بیرته به گرځئ، دا کار ستاسو لپاره پاک دئ. په هغه څه چې تاسو کوی خدای عالم دئ.

۷-۲ امر په سترگو پتېولو یعنې نه کتل هغه څه ته چې حرام دي ښځه وي که سړی او دا امر په قرآن عظیم الشان کې په څرگند ډول داسې بیان شوی: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ، وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ، ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ، إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ. وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا، وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ، وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْصَفَلَاءَ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ، وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ، وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (النور: ۳۰-۳۱) یعنې مسلمانانو ته ووايه چې خپلې سترگې وپوښي او خپل فرجونه (جنسی غړي) له زنا څخه ساتي. دا کار ورته غوره دئ او څه چې کوي خدای (ج) پرې دانا دئ. مسلمانو ښځو ته ووايه چې خپلې سترگې پټې کړي یا وپوښي. هغوی خپلې سترگې پټوي او خپل فرجونه له زنا څخه ساتي. خپل سینگار او

گانيې دې نوروته نه څرگندوي مگر څومره يې چې څرگنديږي. خپل څادرونه (ټيکري) دې په خپلو گريوانونو واچوي او خپل سينگار دې چاته نه بشي مگر خپلو ميرونو يا ځواندانو ته، خپلو پلرونو او خسرانو ته، خپلو ځامنو او دخپل ميره ځامنو ته، خپلو وروڼو، ورورونو، خوريونو او مسلمانو ښځو ته خپلو غلامانو او هغو بدرانو کونکو ته چې ښځو ته ضرورت نلري او يا هم هغو ماشومانو ته چې دښځو د عورت په هکله خبرتيا او معلومات نلري. خپلې پښې دې په ځمکه نه وهي ترڅو پوښلې گانيې يې څرگندې نشي اي مسلمانانو خپل خدای ته رجوع او توبه وکړي ترڅو چې آسوده او آزاد اوسي.

تفسير کونکي وايي چې دا امر د دې (ج) لخوا خپلو مومنونو باندې گانو ته چې خپلې سترگې له حرامو څخه پوښي (پټې کړي) يوازي حلالو ته وگوري او بس. که چيرې پرته له ارادې او تصادف يې سترگې او نظر په حرامو ولگيد نو څومره ژر چې امکان لري سترگې دې پټې او نظر دې ځنې واړوي.

دا مطلب نبوی سنتو هم تائيد کړی د صحيح مسلم په روايت جرير بن عبدالله الجبلی له حضرت رسول الله ﷺ څخه د تصادفي او اتفاقي نظر په هکله وپوښتل آن حضرت ﷺ وفرمايل: «يصرف بصره» يعنې په ډيره بيره دې خپل نظر واړوي.

۷-۳ له سينگار کولو څخه منع شوې او دا هغه سينگار دي چې ښځه غواړي دهغې په وسيله د پرديو نارينه وو سترگې او نظر ځانته جلب کړي او سترگې پوښل چې د ټولنې عفت او پاکي ده له منځه وړي او فحشاء خپروي.

۷-۴ دښځو دنرم او چرب زباني تحریم او دا هغه دژبې او کلام نرمي ده چې نارينه ووسره خبرې کوي.

۷-۵ په حيا باندې امر. حيا د ايمان شاخه يا څانگه ده. حضرت رسول الله ﷺ فرمایي: «الإيمان بضع وستون أو بضع وسبعون شعبه، أعلاها شهادة أن لا إله الا الله وأدناها إماطة الأذى عن الطريق، والحيأ شعبه من الإيمان» (د مسلم په روايت ج ۱ ص ۶۶) يعنې ايمان څو او يا څانگې لري چې تر ټولو لوړه يې د لا اله الا لله کلمې ويل او ادنی

ځانگه يې دخلکو له ليارې څخه دمضرو څيزونو ليرې کول دي، حيا هم دايمان يوه ځانگه ده.

د حيا څخه مقصد هغه دخجالتی احساس او شعور دی چې دمنکرو څيزونو يا کارونو دکولو په تمايل کې انسان دخداي (ج) په وړاندې خجالت وباسي او همدغه حيا دمحرमतو او منکراتو دکولو مانع کيږي. کله چې انسان دخپلې غريزې پر اساس غلطې وکړي او دمنکراتو په کولو لاس پورې کوي نو حيا يې په بدن کې په خوځيدو شي او دهغه پام خپلې خطا او گناه ته وراړوي، ژونديې پرې تريخوي ترڅو بيرته خپل نفس ته مراجعه وکړي او له کومې خطا څخه چې ورڅخه شوې توبه وباسي.

داسلام ټولې اخلاقي او تربوي بنسټونې د حيا غريزه تغذيه او تقويه کوي او دغه انساني فطرت ته دعلم، پوهې او شعور په وسيله وده ورکوي تر هغو چې انساني نفس کې دهغه څخه يوه اخلاقي حاسه يا حواسي غړي جوړ شي او دهغه څخه ساتنه کوي. لدې کبله رسول الله ﷺ فرمايي: «لکل دين خلق و خلق الاسلام الحيا» (داين ماجه په روايت) يعنې هر دين ځانته اخلاق لري، داسلام اخلاق حيا ده.

بل حديث مبارک دی چې «الحيا لا ياتي الا بخير» (دمسلم او ابی داؤد په روايت) يعنې حيا پرته له خير او برکت بل څه نه راولي.

حيا په انسان کې دټولو نیکو او خير خصلتونو مجموعه او دټولو ناوړه او منکرو اعمالو او خصلتونو مانع ده. حضرت رسول الله ﷺ به دنورو دتشويق او هڅونې په مقصد هغه اصحابيان چې د حيا په لرلو مشهور و ستايل او پدې ډول به يې نور حيا ته هڅول.

۷-۶ د مسيحيت دين هم لکه اسلام غونوي اخلاقو ته خلک رابولي. په تورات کې راغلي «و لا تشته امرأة قريبك» (خروج ۲۰: ۱۷، ۱۸) يعنې خپلوانو بشځو ته د شهوت په سترگه مه گوري. هر څوک چې بشځې ته د شهوت په نظر وگوري، انجيل هغه زناکاره بولي لکه چې پکښې ذکر شویدی: «کل من ينظر إلى امرأة لیشتتها فقد زنى»

بها فی قلبه» (متی ۵: ۲۸) یعنی هر هغه څوک چې ډبل ښځی ته د شهوت په سترگه وگوري په زړه کې یې زنا کړیده. د مسیحیت ښوونې زیات اخلاقي اړخونه لري چې د انسان لپاره پاک او ستره ژوند برابروي. تر ټولو جامع نص پدې هکله د بولس رسول رساله تسالونیکیانو ته ده چې پکښې لیکل شوي: «ان الله لم يدعنا للنجاسة بل فی القداسة... إذاً من يزدل لا يزدل إنساناً بل الله الذي أعطانا روحه القدس» (۱ متی ۴: ۳-۸) یعنی خدای (ج) مونږ نجاست ته نه پریردی غیر له پاکۍ څخه... لدې کبله انسانان باید له یو بل څخه رذیل جوړ نکړي ځکه چې خدای (ج) مقدس روح مونږ ته رابخښلی دی.

قدیس بطروس رسول پخپله لمړنۍ رساله کې پدې ټینګار کړی او وایي: «أيهما الأخيـاء أطلب إليكم كَغُرْباً وَنُزْلاً أَنْ تَمْتَنِعُوا عَنِ الشَّهَوَاتِ الْجَسَدِيَةِ الَّتِي تُحَارِبُ النَّفْسَ، وَأَنْ تَكُونَ سِيرَتَكُمْ بَيْنَ الْأُمَمِ حَسَنَةً» (۱ بط: ۲: ۱۱) یعنی ای دوستانو! زه له تاسو څخه د میلمنو او مسافرانو په حیث هیله کوم چې له جسمي شهوتونو څخه چې ستاسو له نفس سره محاربه کوي ډډه وکړي او ستاسو اخلاق باید په خلکو کې نیک او حسن وي. په عین رساله کې بیا داسې وایي: «لا تشاكلوا شهواتكم السابقة فی جهالتكم، بل نظیر أَلْقَدُوسُ الَّذِي دَعَاكُمْ كُونُوا قَدِيسِينَ... لَأَنَّهُ مَكْتُوبٌ كُونُوا قَدِيسِينَ لِأَنِّي أَنَا قَدُوسٌ» (۱ بط: ۱: ۱۵) یعنی خپل د جهالت دوران شهوتونو ته شکل او صورت مه ورکوی تاسو باید پاک او صاف اوسئ... په هغه کې لیکل شوي پاک اوسئ ځکه چې زه پاک یم.

همدارنگه د اسلام او مسیحیت دینونو ښوونې یوازې د نیکو عملونو د فضیلت په بیانولو او هغې ته په هڅولو او له رذیلت او محرمانو څخه په منع کولو اکتفا نده کړې بلکې دهغو په هکله فکر کول او د دغو اعمالو د ستره رسیدو وسیلو ته نژدېوالی یې هم پدې هڅونې او منع کې شامل کړی. له ممنوعاتو څخه ډډه کول یوازې د اخروی نعمتونو سبب نه بلکې د دنیوي جسمي او معنوي پاکۍ او طهارت سبب هم کیږي. لدې کبله قرآن کریم مسلمانان هغو عملونو ته هڅوی چې «پاک» او «طاهر» یې بللي او هغه نارینه او ښځې چې دهغو متابعت کوي پاک او طیب نومول شويدي. گناهګارو ته «خبیث» او

هماغسې چې دين وگړنيزې روغتيا ته پاملرنه كړې، ټولنيزې روغتيا ته هم زيات ارزښت وركوي او پدې حديث شريف كې چې «**لا ضرر ولا ضرار**» يعنې مه ضرر رسوي او نه د ضرر مقابلې په ضرر سره كوي، دا عمومي قاعده ذكر شوېده، همدغه قاعده ده چې دوگړو د تصرفاتو حدود يې ټاكلي او هغوى يې يوبل ته له ضرر او زيان رسولو څخه منع كړيدي.

تاسو په ټولو آسماني دينونو كې گڼ شمير احكام او نصوص ليدلي شى چې خپلو پيروانو ته يې دښه ژوندانه لارې چارې، روغتيا ساتنه او دناروغيو څخه مخنيوى بيان كړى. دغه لارښوونې د انساني حقوقو او آزادۍ څخه د استفادې قواعد هم دي.

هغه بدلونونه او څرنګوالى چې د ځمكې پرمخ د انسانانو په ژوندانه كې رامنځ ته كيري، ژور او گړندي عواقب لري. كومې پيسې او واقعي چې دخلكو د سلوك او د ژوندانه د تگ لارې د بدلون په نتيجه كې او همدارنګه دخلكو د دښته جمعې هجرتونو او دهغو د ځاى په ځاى كيدو له كبله منځ ته راځي او ځنې نور اقتصادي، ټولنيز بدلونونه چې د تخنيك او تكنالوجۍ په نتيجه كې رامنځ ته شوي ټولونه څرګند او له هېچا څخه پټ ندي. ددې بدلونونو د مثبت اړخونو ترڅنګ دخلكو د ديني او ټولنيز سلوك په چوكاټ كې ځنې منفي نتيجه هم رامنځ ته شوي چې وگړي او ټولنه يې په مختلفو درجو له دين او اخلاقو څخه ليرې كړي دي. دغه وضعيت د سلوكي ناروغيو او داسې تگ لارو دخپرېدو سبب شوى چې ټولنې يې تر خپلې اغيزې لاندې راوستي او هغوى يې د ماتې سره مخامخ كړي دي ددغو ناروغيو په سر كې دايدس ناروغي او نورې هغه ناروغي راځي چې د جنسي اړيكو په نتيجه كې منځ ته راځي.

هغه ساري ناروغي چې د جنسي اړيكو څخه را پيدا كيري په نړۍ كې تر دې اندازې خورې او زياتې شوي چې هر كال د هغو ۲۵۰ ميليونه نوې واقعي راپيدا كيري او د تيرو لسو كلونو په موده كې د ۸ نه تر ۱۰ ميليونه انسانان دايدس په خطرناكې ناروغي اخته شوي، او تر دوه زرم كاله پورې به د اشمير ۴۰ ميليونونه لوړ شي. په داسې حال كې چې د طب علم او طبي پوهانو ددې ناروغي د طبيعت، دخپرېدو او سرايت د ليارو او دناوړه

«خبیثات» ویل شویډي. دوی ته دانومونه ځکه ورکړ شویډي چې ځنویې دخدای او دین اطاعت پر ځان لازم گرځولې او هغه څه چه امر شوی په ځای کوي او له هغه څخه یې تیرئ ندی کړی. ځنو نورو بیا دخپلو شهوتونو او نفسونو پیروی وکړه داطاعت له جادې څخه بهر شول بی لارې او گناه گانې یې وکړې دخپلو غریزو دمشبوع کولو په خاطر یې په حلالو قناعت ونکړ، قیضه یې آزاده پریښوده چې له حرامو څخه سیرابه شي.

دطیب صفت دهڅوونکي په حیث او دخبیث صفت دگناهونو څخه دمنع کولو لپاره کفایت کوي. الله (ج) فرمایي: ﴿لَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یعنې په تحقیق سره چې پند دى پدې کار کې هغه چاته چې زړه لري او غور کښیردي او الله تعالی حاضر او ناظر دى.

۸

منع کوونکې جزاگانې

لکه چې مخکې په وار وار ویل شویډي، دینونو دفحشاؤو دوقایې او مخنیوی لپارې چارې بیان کړي دهغو حرمت او ناوړتوب یې ایماندارانو ته څرگند کړی او هغوی یې دفحشاؤو څخه ظاهري وي که باطني ډډې کولو ته هڅولي دي. هغو ته درسیدو لپارې یې هم تړلي. خو خلک دشرعي حکمونو په منلو یعنې داوامرو په پیروی او دمنکراتو څخه په ډډه کولو سره برابر ندي. ځنویې خپل نفسونه پاک ساتلي او عفت یې غوره کړی. دغریزو عارضې اشباع هغوی گناه کولو ته ندی اړکړي او له وسيلو او سببونو څخه یې هم لیرې والی غوره کړی. خو ځنې نور یې بیا داسې کسان دي چې شهوتونو یې پر عقل تیرئ او غلبه کړي او غریزو یې هغوی دهلاکت او گناهونو کندی ته اچولي دي. ددې خلکو دجزا لپاره دینونو منع کوونکې جزاگانې ټاکلي تر څو له گناهونو څخه منع شي او دضعیف النفسانو لپاره پند او عبرت وي تر څو دگناهکارانو پیروي ونکړي او

د ټولنې حالت دفحشاؤو د نشتوالي له کبله اصلاح شي.

۸-۱ اسلام د زنا لپاره جزا ټاکلې چې د واده لرونکو کسانو لپاره سنگسارول او واده نه لرونکو لپاره سل درې دي. الله (ج) دنور په سورې کې داسې فرمایي: ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً، وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ؛ وَلَيَشْهَدُ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (النور: ۲) یعنې هر یو زنا کوونکی نارینه او ښځه سل درې ووځي، د خدای د حکم په تطبیق کې له نرمۍ او ترحم څخه کار مه اخلی که د قیامت په ورځې ایمان لری. ددوی عذاب باید مسلمانان په سترگو وويني ترڅو نورو ته پند شي. حدیث شریف دی چې واده لرونکی زنا کار باید سنگسار شي. (دمسلم او بخاری په روایتونو).

۸-۲ په تورات کې داسې نصوص شته چې دواړه زنا کاران باید سنگسار شي لکه چې په سفر تثنيه کې د زنا کار نارینه او زنا کارې ښځې په هکله داسې راغلي دي: «أَخْرِجُوهُمَا كِلَيْهِمَا إِلَى بَابِ تِلْكَ الْمَدِينَةِ، وَارْجُمُوهُمَا بِالْحَجَارَةِ حَتَّى يَمُوتَا. الْفَتَاةُ مِنْ أَجْلِ أَنَّهَا لَمْ تَصْرُخْ فِي الْمَدِينَةِ، وَالرَّجُلُ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ أَذَلَّ امْرَأَةً صَاحِبَهُ، فَتَنْزِعُ الشَّرَّ مِنْ وَسْطِكَ» (سفر تثنيه ۲۲: ۲۴) یعنې دواړه له کوره څخه د ښار دروازي ته وباسی او سنگسار یې کړی ترڅو مړه شي، ښځه ددې لپاره چې په ښار کې چيغې نکړي او څوک یې مرستې ته ونه دانگي او نارینه ددې لپاره چې د بل چا ښځه یې زنا ته اړ ایستلی. پدې ډول سره شر له خپله منځه ورک کړی.

که چېرې د ښځې سره جبراً زنا شوي وي، تورات وایی چې عذاب او جزا جبر کوونکي کس سره ده «مُوت الرجل الذي اضطجع معها وحده، اما الفتاة فلا تفعل بها شيئاً، ليس على الفتاة خطيئة للموت، بل كما يقوم الرجل على صاحبه ويقتله قتلاً كذلك الامر...» (سفر تثنيه ۱۱: ۲۵-۲۶) یعنې هغه څوک چې له ښځې سره ځملا ستلئ، وژل کيږي خو د ښځې سره هېڅ کار مه لری، هغې ته د مرگ سزا نشته بلکې امر دادی چې نارینه باید ووژل شي.

۸-۳ دتورات په نصوصو کې راغلې چې دوژنې جزا هغه چا سره ده چې جنسي رذالت يې سر ته رسولې وي «که چيرې يو نارينه دبل نارينه سره هماغسې خلمي لکه چې دښځې سره (لواطت وکړي) دواړو يې گناه کړې نو دواړه وژل کيږي او خون يې پخپله غاړه دي.» (سفرالأوبين: ۱۷:۲۰)

۸-۴ دشرابو او نورو مخدراتو استعمال او سوداگري په هر ډول چې وي په شريعت کې حرام ده او متخلفينو ته يې تعزيري جزاگانې ورکول کيږي. تعزيري جزا هغو کسانو ته ورکول کيږي چې په شريعت کې دهغه دگناه يا جنايت په اړوند ټاکلې جزا نه وي ذکر شوې. او شريعت دخطرناکه جرايمو په مقابل کې چې دټولنې په امنيت او سلامتي اغيزه ولري دا اعدام ترسرحده پورې تعزيري جزاگانو ته اجازه ورکوي. تعزيري جزا دهر حرام فعل په مقابل کې ورکول کيدای شي. دا پروا نکوي چې فعل وی يا قول، منفي وي يا مثبت. داسلامی نظام حکمرانانو ته دا اجازه ورکول کيږي چې دحرامو خيزونو وعاملينو ته جزا ورکړي او اندازه يې هم وټاکي. داسلام بلکې دنورو دينونو جنايي قاعده داده چې هغه چاته چې نصيحت يې دپند او منعې سبب نکيږي، عملي جزا ورکول کيږي او پدې ډول ټولنه له شر او فساد څخه ژغورل کيږي.

يوازنی تفسير چې داخلاقى ارزښتونو دحمایې په اړوند دديني شريعتونو موقف په بيلابيلو وسيلو سره بيانوي داده چې تر هر څه دمخه دا تفسير په اخلاقي قواوو ولاړ دی نو ځکه ټول انساني کړه وړه او تصرفات دشریعت په اخلاقي تله سنجول کيږي. لدې کبله شريعت هغو کسانو باندې لعنت وايي چې غواړي فحشاً دمسلمانانو په منع کې په قول او عمل کې رواج او خوريدنه پيدا کړي. دا يو عالي اخلاقي مثال دی چې مخکې له حضرت محمد ﷺ څخه نور انبيا پرې مبعوث شوي او حضرت محمد ﷺ راغی ترڅو هغه بشپړ کړي لکه چې فرمایي: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمَّ حَسَنَ الْأَخْلَاقِ» (دامام احمد په روايت له ابی هريرة څخه او مکارم الأخلاق) يعنې زه پدې مبعوث شوی يم ترڅو اخلاقي ښيگڼې بشپړې کړم.

دیني ښوونې او دانسان د حقوقو او آزادۍ مفهوم

۹-۱ پورته ذکر شوي دیني ښوونې په مختصر ډول د ځنې بشري سلوکو د منع کولو ضامن او مجرمینو ته یې جزا ټاکل شویده. ظاهراً د اکار د شخصي آزادۍ له مفهوم سره مخالفت لري چې د ډیرو معاصرو لیکوالانو په لیکنو کې پرې ټینگار شوی او پدې کتاب کې ورته اشاره کوو.

۹-۲ دغه رساله د شخص د آزادۍ په اړوند د فکري یا فلسفي یا قانوني یا تاریخي تفصیلاتو او یا په قانوني او اجتماعي نظامونو کې د اخلاقي ارزښتونو د اغیزې په هکله نده، لدې کبله مونږ ته همدومره بس ده چې ووايو چې ددې مفهوم په چوکاټ کې مهم خیز دادی چې انسان حق لري دخپل قدرت او امکان برابر چې خدای (ج) ورته اعطا کړيدي لدې حق څخه ګټه واخلي.

۹-۳ د اسلام له نظره دغه حق دانسان د ژوندانه د اساسي کړو وړو یوه څانګه ده چې په څو آیتونو کې ورته اشاره شوې: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ (البقره: ۱۹) یعنې خدای (ج) هغه ذات دی چې په ځمکه کې ټول شیان یې ستاسو لپاره پیدا کړل... بل ځای فرمایي ﴿قُلْ: مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ؟ قُلْ: هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ قُلْ: إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ - مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطْنٌ - ، وَالْأِثْمَ ، وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ، وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا ، وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (الاعراف: ۳۲-۳۳) یعنې ووايه څوک دى هغه چې حرام يې گرځولي هغه زينتونه چې خدای (ج) خپلو بنده گانو ته پيدا کړي او څوک دى هغه چې حرام يې گرځولي پاکه او حلاله روزي؟ ووايه چې هغه په دنيا کې د مسلمان او غير مسلمان دواړو لپاره دي

خو د قیامت په ورځ یوازې ایماندارانو ته دئ. مونږ دا خپل آیات هغو ته وایو چې پوهه لری. ووايه چې زما رب فواحش حرام گرځولي ښکاره وی که پټ! گناه، ناحقه تیرئ، په خدای باندې شرک راوړل دا ټول خیزونه یې حرام گرځولي او ووايې چې الله پاک عالم دی په هغه څه چې تاسو نه پوهیږئ.

پورته ذکر شوي دوه آیتونه دوه ډوله شخصي آزادي چې اسلام ورته قایل دی بیانوي. لمړنئ آیت د هغو خیزونو اباحت دی چې اسلام هغه زینت بللی او د خدای له نعمتونو څخه دئ د پیدا بڼت علت یې هم بیان کړئ چې د بنده گانو لپاره دئ چې دا د آزادی د مفهوم لمړنئ اړخ او ډول دی.

دوهم آیت ددې آزادی دوهم ډول بیانوي او هغه دا چې خدای (ج) ښکاره او پټه فحشاوې حرام گرځولي پدې فحشاوو کې فعل، قول او عقیده ټول شامل دي چې په گناه سره تعبیر کیږي. په هغې کې هر ډول گناه د خدای (ج) او پیغمبر ﷺ په حق کې، ناحقه تیرئ یا ظلم له ټولو ډولونو سره یې او له هغو جملې څخه ظلم او تیرئ پر نفس شامل دی د پاک حلال پرځای د خبیث حرام څخه کار او گټه اخستل، د خدای سره شریک راوستل، پرته له خدایه د بل چا عبادت کول او یا د خدای سره یوځای د بل شي عبادت کول سترې گناوې دي. وروسته بیا دا قرآنی بیان د خدای (ج) په حق کې د مخلوق د بې علمه قول په تحریم سره پای ته رسیږي چې د حرامو حلال گرځول او د حلالو حرامول دي.

دې دوه وو آیتونو ته په پاملرنې سره، چې د ځمکې پر مخ د الهي ورکړې څخه د خوند اخستنې آزادي پکښې منعکس شوي، داسې فکر را پیدا کیږي چې اسلام او نور آسماني دینونه هغه آزادي چې په نني عصر کې د دوهم جهاني جنگ راهیسې په خلکو کې خوره شوې، په رسمیت نه پیژني او هغه داده چې هر انسان آزاد پریږدي چې هر ډول جنسي اړیکې د آزادی په نامه سرته ورسوي، هغه چې محافظه کاره ټولنه (Conservative) - چې خپل وگړي له ردالت څخه ساتي په داسې ټولنې بدلوي چې ورته بې قیده انحلالي یا آزاده ټولنه (Permissive) وایي او هر څه چې وگړي یې وغواړي ورته اجازه ورکوي.

پدې اساس د آزادۍ مفهوم د مسلمانانو او نورو آسماني دينونو د پيروانو له نظره سره توپير لري. دهغو له نظره شخص مقدس شميرل كيږي، عقيدې او سلوك ته يې پاملرنه نه كيږي.

۹-۴ د اسلام له نظره د شخص آزادي د قرآن او سنتو د امر او نهی په حدودو کې توقف کول دي چې بايد لدې حدودو څخه تيرئ ونشي او که لدې حدودو څخه تيرئ وشي نو آزادي نه بلکې گناه ده.

۹-۵ دايدس او نورو جنسي ناروغيو د خپرېدو د مخنيوي په هکله خپرونې دهغو طبي اجرااتو په هکله معلومات په ځان کې لري چې د ناروغو کسانو، ناقليمنو او مشکوکو کسانو د معلومولو لپاره په کار وړل كيږي. همدارنگه د ناروغانو د قرنطين او دهغو په هکله د ځنې بنديزونو لگول لکه دهغو نه ماموريت او نه شموليت په ښوونځيو او تعليمي موسسو کې، پکښې بيان شويدي. برسیره پردې چې دا هلې ځلې بې نتيجې او بې گټې دي، د انساني حقوقو پر مفهوم هم منفي اغيزې لري ځکه چې په مجموع کې د انسان مقرر حقوق محدود وي. په انسانانو کې توپير او تبعيض دهغو دلايلو له کبله چې هغوی پخپله پکښې هيڅ دخالت نلري، معقول او مناسب کار ندي.

۹-۶ د انسان د حقوقو په هکله د دين او نورې نړۍ نظريات توپير سره نلري، مگر دا چې د دين له نظره دغه حقوق په داسې يو چوکاټ کې راځي چې دين هغو ته اجازه ورکوي او د انسان د کړو وړو په هکله دي.

په داسې حال کې چې د نړيوالې روغتيايي ادارې سياست دايدس ناروغۍ پر ضد مبارزه کې د انساني حقوقو په اړوند هلو ځلو تقويت دي، دابه گرانه وي چې د ختيځې مديترانې په سيمه کې دا هلې ځلې پرته لدې چې د انساني حقوقو مفهوم د ديني عقايدو په رڼا کې چې په دې سيمه کې تسلط لري ستره ورسپري، کومه نتيجه ورکړي.

۹-۷ په نړيوال قانون کې د مقرر حقوقو له جملې څخه د انسان يو خصوصي حق دادی چې هغه کولای شي هر ډول کړه وړه او عمل ځانته غوره کړي نو په يوه ديني ټولنه

کې دوگره نيزو او ټولنيزو اخلاقو او ديني ارزښتونو په چوکاټ کې دغه حقوق لکه د شخصي امنيت حق ډير ښه مراعات کيدای شي. په اسلام کې دانسان د حقوقو په هکله د قاهرې اعلاميې په اوولسمه ماده کې داسې راغلي: «هر انسان حق لري چې د اخلاقي ناروغيو او مفسادو څخه خلاص او پاک چاپيريال کې ژوند وکړي، ترڅو خپل شخصيت ته په اخلاقي لحاظ پر اختيا ورکړي او دولت او ټولنه بايد دا حق ورته برابر کړي.»

ددې اعلاميې څلير يستمه ماده داسې ده چې «په دې اعلاميې کې ټول ذکر شوي حقوق او آزادۍ گانې د اسلامي احکامو مطابق دي.

اسلام وايي چې ايمان دروحي امن او د زړه د ډاډينې ستره منبع ده. الله (ج) فرمايي: ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ (التغابن: ۱۱) يعنې څوک چې په خداى ايمان ولري الله پاک د هغو زړونو ته هدايت کوي. الله (ج) د ځنې گناهونو مجرمين چې توبه نه کوي پخپل دې قول سره ويروي ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (البقره: ۲۷۹) يعنې که توبه مو نکره نو دخداى او رسول سره د جنگ لپاره تيار شۍ. نو هغه څوک چې دخداى تعالى سره په جنگ وي څرنگه کولای شي دروحي سوکالۍ له ډولونو او داخلي امنيت څخه برخه من شي؟؟

۸-۹ په داسې حال کې چې په لويديځ کې دا مفکوره خوره ده چې وگره نيز اخلاق له عمومي او ټولنيزو اخلاقو څخه جلا دي خو ددې ترڅنگ بيا بله مفکوره دهغې مخالف وجود لري چې ورځ په ورځ انصار او دهغه پلويان زياتيږي او وايي چې دوگره نيزو او ټولنيزو اخلاقو ترمنځ بيلتون او تفرقه مصنوعي او غير طبيعي ده او وايي چې واجب ده چې دهرې پر مختللي ټولنې قانوني نظام د ټولنيزو لارښوونو د حمايت په منظور تربيې اندازې مداخله وکړي ترڅو د ټولنې حداقل سلوکي او اخلاقي منل شوي ارزښتونه تقويه او خوندي شي.

دغه موقف د اسلامي شريعت بلکې دنورو ټولو دينونو له موقف سره چې قانوني نظامونه يې په زياته پيمانه اخلاقي ارزښتونه حمايت کوي، مطابقت لري. نو ځکه واجب

ده چې ددغو مفکورو اديان په ټولنې قيادت او حکومت وکړي ترڅو دهغو په رڼا کې د انسان د حقوقو په اړوند ټول نصوص په ملي او نړيواله سطح توضيح او تفسير شي.

لویدیځ مفکرین او قانون پوهان وایی چې هغه اخلاقي ارزښتونه چې په ټولنې باندې قيادت او تسلط لري د قانون لخوا یې حمایت کیږي خو دیني قانوني مفکوره بیا داسې ده چې دا حمایت باید په پراخه پیمانه وي ترڅو ټول اخلاقي ارزښتونه په ټولنه کې د قيادت په موقف کې ځانته ځای پیدا کړي. ددې دواړو موقفونو توپیر پدې کې دی چې لمړی موقف یعنې د لویدیځ مفکرینو په انگیرنه کله چې د ټولنې نظر د هر ډول ارزښت په هکله بدلون پیدا کړي نو بیا د هغو ارزښتونو له چوکاټ څخه وځي چې واجب ده ترڅو قانون دهغه ساتنه او حمایت وکړي. خو د اسلام او مسیحیت قوانینو مفکوره بیا داسې وایی چې د دیني قواعدو له منځ څخه د داسې ارزښتونو مجموعه راوځي چې دا اخلاقي نظام حمایت او ساتنه کوي. دغه نظام جنایي مسئلې او قوانین هم تر نظر لاندې نیسي او ددې نظام دا خلولو په صورت کې مجرمینو ته ټاکل شوي جزاگانې ورکول کیږي.

دغه مفکوره د تعزیر په نظام کې په واضح ډول سره څرگندیږي. دا هغه نظام دی چې کومی دیني گناوې او مخالفونونه چې حدود قصاص او کفار په یې څرگنده نه وي پکښې شاملیږي.

۹-۹ که چیرې د انساني حقوقو په برخه کې کوښښونو او هلوځلو اصلي هدف ددی ناروغانو په مقابل کې د تبعیض له منځه وړل وي نو دا هدف په اسلام او مسیحیت کې هم تر نورو زیات تضمین دی. خو د ختیځې مدیترانې دسیمې په هیوادونو کې باید داسې چال چلند له خلکو سره وشي چې خلک یې بندوباری او بې قیدې ته ونه هڅول شي خلک باید دا اخلاقي ارزښتونو له قیوداتو او بندیزونو څخه خلاص نشي بلکې باید هغه په جدي توګه مراعات کړي. د حرامو او حلالو په چوکاټ او حدودو باندې توقف وکړي او د انسان د حقوقو په نامه او دعوی د حرام او حلال له سرحدونو څخه تیرئ ونکړي.

پدې سیمه کې ددې مفکورې او عقیدې نه مراعتول ددې خطرناکې ناروغۍ سره په

مبارزه کې، دخلکو او هغو ترمنځ چې پدې اړوند کار او مبارزه کوي بی اعتمادی رامنځ ته کوي نو ځکه یې ټولې هلې ځلې او کوښښونه برباد او بی گټې پاته کیږي.

۹-۱۰ په همدې دلیل دایدس او نورو جنسی ناروغیو پر ضد مبارزه او دهغو په مخنیوی او کنټرول کې د دین او اخلاقو د رول په هکله سیمه ایزې مشورتي کمیټې دا پریکړه او پرې یې ټینګار وکړ چې دانسان حقوق په ټولو دینونو کې خوندي دي او باید چې د فردی آزادی چیغه دوگړو او ټولنې دسلامتۍ او آزادی دزیانمن کیدو او له هغې جملې څخه له انسان سره ددوی دمخامخ کیدو وسیله نشي.

۱۰.

دین او روغتیا یې واجبات

دایدس او نورو جنسی ناروغیو په مخنیوی او دهغو پر ضد مبارزه کې د دین او اخلاقو د رول په هکله دسیمه ایزې مشورتي کمیټې په غونډه کې له خبرو اترو او بحثونو څخه راڅرګنده شوه چې د دین او عامې روغتیا ترمنځ قوي اړیکې موجودې دي. ددې ټکي زیات هر کلی وشو او دغونډې گډون کوونکو پدې سره اتفاق وکړ چې ددیني لارښوونو په نه موجودیت کې ژوند داسې دی لکه په ځنګله کې. پدې اساس دغونډې ټول غړي دا سپارښتنه کوي چې هر څوک باید داسلام او مسیحیت دینونو په چوکاټ کې هم رابلونکې وي او هم څارونکې او مراقب. پدې معنی چې ددې دواړو څخه دهرې عقیدې خاوند خپل دین ته دنورو رابلونکې او دخپلو لاس لاندو څارونکې او مراقب وي. هر هغه څوک چې دهغه خبرې اوري دیني او امر و ته یې پام راواړوي او دهلاکت او په اخلاقي او روحي انحرافاتو کې له لویدلو څخه یې وژغوري. پدې ډول سره مونږ کولای شو چې دټولنې دغړو جسمي او روحي سلامتې تضمین او هغو ته داسې توازن ورکړو چې مادي او معنوي یا بدني او روحي سلامتیا په عین وخت کې تأمین شي.

انساني فطرت د خير فطرت دى كه چيرې په نيكه لار رهنمايي شي نيكه نتيجه او ميوه ترې په لاس راځي. خو په ډيرو سيمو كې درابلونكو او خلكو ترمنځ د بې اعتمادۍ زيات بحرانونه موجود دي. د دې بحران او بې اعتمادۍ د له منځه وړلو لپاره بلونكي او څارونكي بايد داسې بيلگې او څيرې وي چې دين او ديني لارې چارې او كړه وړه خلكو ته داسې وروپيژني چې دهغو اغيزې د روغتيا په ساتنه كې هم په وقايوي او هم معالجي لحاظ څرگند او بيان كړاى شي.

۱۱

د ناروغ حقوق او د طبیب مکلفیتونه

ایدس او نورې هغه ناروغۍ چې د جنسي اړیکو له کبله را پیدا کیږي لکه نورې ناروغۍ هاسې ندي چې خلک له یوې یا بلې وجې پرې اخته کیږي. بلکې ایدس او نورې جنسي ناروغۍ دهغه حساسیت له وجې چې د ناروغ او شاوخوا خلکو ترمنځ او د ناروغ او طبیب ترمنځ اړیکو کې را پیدا کوي، په ځانگړې کتگورۍ کې شاملیږي.

د ختیځې مدیترانې د سیمې د خلکو روغتیا یې او جنسي پوهه د نړۍ د نورو برخو په پرتله په ډیره ټیټه سطحه کې واقع ده. دا ځکه چې د جنسي اړیکو په هکله خبرې اترې پدې سیمه کې له حیا او خجالتۍ سره تړلې وي چې د بیان او څرگندولو مانع یې گرځي. څرنگه چې د ایدس او نورو جنسي ناروغیو په مخنیوي او دهغو پر ضد مبارزه کې د دین او اخلاقو درول په هکله د سیمه ایزې مشورتې کمیټې په غونډه کې د ناروغانو او دهغه د شاوخوا کسانو پر حقوقو هم بحث او خبرې اترې وشوې، نو دې نتیجې ته سره ورسیدل چې باید د ناروغ او دهغه د شاوخوا کسانو پر کرامت تیرئ ونشي او کرامت یې باید خوندي وي.

عواقبو او پائيزو په هکله بشپړې څرگندونې او خپرونې کړي دي، خو بيا هم د طب پوهان لاندې نډې بريالي شوي چې ددې وژونکې ناروغۍ معالجه او وقايع کشف او بشریت له هلاکت څخه وژغوري. يوازني وسيله په شرکې له لويډو څخه مخکې ځان ساتنه ده او هغه عبارت ده د خطر له عواملو څخه ليرې والی، د پاکې او معقولې لارې څخه پيروي، هغه ليار چې د سليم عقل او د مسئوليت احساس پر بنسټ وي، په بل عبارت دهغه اخلاقو دايرې او چوکاټ ته مخه کول دي چې دين مونږ ته ترسيم او په نښه کړي. دا زمونږ نيکمرغي ده چې دين په اسلامي هيوادونو او په خاص ډول د منځني ختيځ په منطقه کې چې د ټولو دينونو د نازلېدو ځانگو ده، زيات قدر او منزلت لري. دروغتيا يې پروگرامونو په عملي کولو کې چې مونږ يې د غرو هيوادونو په مرسته په سيمه کې تر اجرا لاندې نيسو، دې نتيجه چې ته رسېدلې يو چې د برياليتوب او دخلکو د قناعت وسيلې هغه څه دي، چې دهغو د عقايدو، فرهنگ او عنعنو سره سمون ولري، چې د لمړنيو روغتيايي مراقبتونو فلسفه هم، همدغه ده.

د جوماتونو او کليساؤو رابلونکي او مسئولين دې ارمان ته په رسېدو کې مساوي او ارزښتناکه رول او اغيزې لري. نو ځکه د ديني بلنې دروغتيا په ساتنې کې بنسټيز رول او اهميت لري.

لدې کبله مونږ يو شمير ديني، طبي او قانوني نامتو پوهانو ته بلنه ورکړه ترڅو د ديني زده کړو او تعليماتو په رڼا کې دايدس او نورو جنسي ناروغيو څخه د ټولنې په ساتنې او ژغورنې کې دهغوی له نظريو څخه استفاده وکړو. ددې بلنې او مشورو نتيجه همدا شوه چې پدې رساله کې راغونډ شوي دي. زمونږ فضيلت مآب ورور ډاکټر محمد سليم عواد دوه ورځو په ترڅ کې ټولې مشورې بشپړې او دارساله ترتيب کړه.

خوښ او نيکمرغه يم چې ددې مشورو نصوص گرانو او قدرمنو لوستونکو ته وړاندې کړم. پدې هيله چې لوستونکي له هغو څخه گټه واخلي او له هغو څخه په استفادې سره وکولای شي ددې مشکلي او گراني مسئلې په ديني او اخلاقي اړخونو باندې رڼا واچوي.

و علی الله قصد السبیل

دغه مطلب چې په غونډه کې تصویب شو دهغې غوڅې منعې پر بنسټ ده چې
 الله (ج) په نورو باندې د مسخرې کولو په اړوند کړیده لکه چې فرمایي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ
 نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ، وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا
 بِالْأَلْقَابِ﴾ (الحجرات: ۱۱) یعنې ای مسلمانانو یو قوم به په بل باندې مسخرې نه کوی
 ځکه کیدای شي چې مسخره شوی قوم تر مسخره کوونکي قوم غوره او بهتروي او نه دې
 ښځې نورې ښځې مسخره کوي ځکه چې کیدای شي مسخره شوې ښځې تر مسخره
 کوونکو ښځو غوره او بهتره وي. یو بل ته طعني مه ورکوی او مه بد القاب او الفاظ
 استعمالوی. همدارنګه دا منع ددې مبارک حدیث پر بنسټ ده چې «**لَا ضَرَرَ وَلَا ضَارَ**»
 یعنې مه چاته ضرر رسوی او مه دضرر ځواب په ضرر سره ورکوی. طیب ته لازمه ده چې
 د ناروغ حالت ورته ور وپيژني او په لازم احتیاط یې وپوهوي ترڅو دهغه ناروغي دهغه
 د چاپیریال خلکو لکه میرمنې یا خاوند او لادونو او خپلوانو ته سرایت ونکړي.

دغونډې ګډون کوونکو داسې نظر ورکړ چې میرمن او خاوند حق لري ترڅو یو بل
 د ناروغۍ په سرایت خبر کړي او باید چې د ناروغ او طیب ترمنځ مقابل لوري (میرمن یا
 خاوند) ته د خبر ورکولو په مناسب شکل او مناسب وخت باندې اعتماد یا باور او
 هماهنگي موجوده وي.

د کنفرانس غړو ددې خبرې یادونه هم وکړه چې ددې سیمې قوانین د ایډس ناروغۍ
 باندې له اخته کیدو څخه خلک نشي ژغورلای حال دا چې ټولنه کولای شي د مقرراتو او
 قوانینو په چوکاټ کې د نورو ناروغیو لکه توبرکلوز یا روحي ناروغیو څارنه او تداوی
 وکړي. ضرور ده چې د ایډس ناروغۍ لپاره هم ورته شرایط مهیا او برابر شي چې دا
 مسئله د متخصصینو او طبیبانو په وګړنیزو او ټولنیزو کوښښونو او هلوځلو پورې زیاتې
 اړیکې لري ترڅو پدې ناروغۍ اخته شوي کسان هم له عین تداوی او څارنې څخه برخه من
 شي. پدې لپاره کې عمل، په اسلام کې د جاريه صدقې په نامه یادېږي او د دیني مرستو

په چوکاټ کې واجب ده لکه چې فرمایي: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾ (المائدة: ۲۰) یعنې په نیکو کارونو کې یو د بل مرسته وکړي او یا د دې مبارک حدیث پر اساس چې «**من استطاع منکم أن ینفع أخاه فلیفعل**» (المصدر السابق ص ۱۹) یعنې که شوک کولای شي چې خپل ورور سره مرسته وکړي نو باید هغه وکړي.

پدې غونډه کې د طبیب پر مکلفیتونو باندې هم بحث او مناقشه وشوه او ټولو پدې سره اتفاق وکړ چې طبیب باید په هر ډول شرایطو او امکاناتو سره د ایډس ناروغ تداوي کړي او هغه لا علاجه پرې نږدې لازمه ده چې ناروغ د ناروغۍ په انجام، ډول او دسرایت په لیاړو وپوهوي ترڅو یې دسرایت او خپریدو څخه مخنیوی شوي وي.

د ایډس په ناروغۍ اخته کیدل کومه نوې مسئله نده، پوهانو او مشاورینو د ځوانو ډاکټرانو پاملرنه د دې ناروغۍ تداوي او د ناروغانو سره ښه چال چلند ته را اړولې او ویل شوي دي هغه طبیبان چې د دې ناروغۍ د ښوونښانو او اعراضو په هکله کافي او لازم معلومات نلري او دهغې معالجه او څارنه نشي کولای نو باید له تداوي څخه ډډه وکړي. د غونډې حاضرینو د دې مسئلې په اړوند د نالایقه طبیب د نه معالجه کولو په هکله هم داسې پریکړه وکړه چې هغه شوک چې طبابت کوي خو د طب له علم څخه په څه پوه نشي په هغه باید بندیز ولگول شي او د طبابت د ضرر له امله یې که ښه معالجه ونشي کړای باید جزا ورکړ شي. دهغه زیان له امله چې ناروغ ته رسوي باید تاوان او غرامت ورکړي ترڅو د نالایقه او نادانه طبیب لپاره جزا وي.

دوه بشپړونکې و ثيقي يا سندونه

ددې رسالې هدف دادئ ترڅو د دين او اخلاقو رول د ايدس ناروغۍ او نورو جنسي ناروغيو په مخنيوي او كنترول كې خلكو ته وروپيژني او همدارنگه ټولنه د ناوړه اخلاقي سلوكو له بدو عواقبو څخه خبره كړي، دوگړو او د ټولنې پام دى ته راواړوي چې خطرناكى ليارې پريردي، په مستقيمه ليار ولاړ شي او هغوى د دين او اخلاقو پيروي او متابعت ته، چې دانسان او په هلاكت كې د لويدلو ترمنځ د يوال دى وهڅوي. غواړي چې دوگړو په نفس كې داسې قوه راژوندى كړي چې هغو له خطرناكه كارونو، هغه چې مجموعي خطريې لار تر اوسه په بشپړ ډول بشريت ته څرگند ندئ، منع كړي.

اوس په بشپړ ډول څرگنده شوې چې كه چيرې انسان مستقيمه ليار غوره كړي، د ديني اصولو او اخلاقي كړو وړو چې آسماني دينونو يې بنسټ اېښى پيروي او متابعت وكړي نو كيدائ شي په ايدس او نورو جنسي ناروغيو له اخته كيدو څخه په امان كې پاته شي. له نيكه مرغه آسماني دينونه ددې سيمې دخلكو د فرهنگ او كلچر اصلي محور او اصول تشكيلوي.

هر څوك كه غواړي له دې بدبختۍ څخه ژغورنه پيدا كړي، ضرور ده چې خپل ناوړه او ناروغه سلوك او كړه وړه اصلاح او داخلاقي او ديني ارزښتونو په رڼا كې چې په غالب گمان په داسې حالاتو كې سړى سمې ليارې ته برابر وي، تگ لار ځانته غوره كړي. الله (ج) دخلكو حالت نه بدلوى ترڅو هغوى پخپله خپل داخلي حالت ته تغير ورنكړي. د ناروغۍ د نه پيداېښت او نه سرایت په مقصد بايد ټول د اسلامي اصولو مطابق پاكه او روغتيايي تگ لاره ځانته غوره كړي.

د نړيوالې روغتيايي ادارې سيمه ايز دفتر خوشحاله ده چې گرانو لوستونكو ته ددې رسالې د بشپړونكو په توگه دوه نورې و ثيقي هم وړاندې كوي. لمړۍ و ثيقي د غونډې

دسپاريسټنو او پريکړو بشپړ متن دی چې د دين او اخلاقو رول د ايدس او نورو جنسي ناروغيو د مخنيوی او کنټرول او دهغو پر ضد د مبارزې په هکله څرگندونې لري او د ۱۹۹۱ م کال د سپتامبر په مياشت کې په اسکندريه کې تصويب او د دې رسالې ضميمه ده. دوهمه وثيقه د اسلامي ژوندانه د صحي تېگ لارې په هکله د عمان اعلاميه ده چې د ۱۹۸۹ م کال د جون په مياشت کې تصويب او د يوې ځانگړې رسالې په توگه دروغتيايي لارښوونو د کتابونو په لړۍ کې پنځم کتاب دی. پدې هيله چې دا دوه وثيقي به لوستونکو ته د دې رسالې د موضوع د بيلابيلو اړخونو په څرگندولو کې هم مرسته وکړي.

والله من وراء القصد

لمړۍ ضميمه

دايدس او نورو جنسي ناروغيو په مخنيوی
او دهغو پر ضد مبارزه کې د دين او اخلاقو درول
په هکله د سيمه ايزې غونډې سپارښتنې

۱- دايدس ناروغي معالجه داسې کوښښونو او هلوځلو ته ضرورت لري چې روغتيايي موسسې په يوازيتوب سره دهغه له عهدې څخه نشي وتلاى نو ځکه له ټولو دايرو څخه په عامه توگه اوله ديني موسسو څخه په خاصه توگه، دا هيله کيږي او هغو ته دا بلنه ورکول کيږي چې ددې ناروغي پر ضد په يوه کتار کې سره ودرېږي. او لازمه ده چې د روحي عمل او روغتيايي هلوځلو تر منځ دايمې اړيکې برقراره او په ټاکلي وخت او ټاکلو ستونزو پورې محدودې پاته نشي.

۲- جومات او کليسا ددې ناروغيو څخه دخلکو په خوندي ساتنه کې اساسي اغيزې لري او پر هغو لازمه ده چې د ديني ښوونو په رڼا کې دايدس او نورو جنسي ناروغيو پورې اړوند اړخونه دهغو معالجه، وقايع او پر ضد يې مبارزه تبليغ کړي. د آزادۍ رښتيني اصول، دانسان حقوق، ټولنيزه سوکالي، شخصي اړيکې او کورنئ ژوند په پام کې ولري. روغتيايي مسئولين او کارکوونکي بايد ددې ناروغي د خوریدو او واقعاتو په هکله پوره معلومات مذهبي لارښوونکو ته ورکړي ترڅو پخپلو ديني موعظو کې يې خلکو ته بيان او څرگند کړي.

۳- څرنگه چې ايدس او نورې جنسي ناروغي د ټولنې په ځوان او عامه قشر کې زيات ليدل کيږي نو لازمه ده هغو ته زياته پاملرنه وشي. د نشراتي وسيلو په زړه پورې کولو په مقصد ددې ناروغيو په هکله علمي معلومات بايد له ديني ارشاداتو سره مخلوط او برسیره پر ديني لارښوونکو دروغتيايي مؤسسو، ښوونې او روزنې د مرکزونو او

د ټولنيزو خدماتو د مسئولينو په واک کې ورکړل شي.

۴- دیني ښوونه او روزنه باید د سیمې د هیوادونو ټولو ښوونځیو په هره سویه چې وي په داسې پروگرامونو کې شامل شي ترڅو د نورو مضامینو تر څنګ، یو بل سره تقویه او بشپړ کړي. ددې کار څخه هدف دادی چې دوګړو شخصیت باید داسې بڼا ومومي چې د نورو او په مجموع کې د ټولنې د غوښتنو سره هم‌هنگي ولري.

۵- د ښوونې او روزنې د ستانداردونو مطابق او د عمر په پام کې لرلو سره باید جنسي ښوونه او روزنه د لازمو روغتیايي او دیني لارښوونو سره یو ځای سر ته ورسېږي. د سیمه ایز فرهنگ او عنعناتو سره سم دروحي او بدني توازن په مقصد جنسي ښوونه او روزنه، روغتیايي زده کړې او دیني لارښوونې باید سره په مناسب توازن کې وي.

۶- د جمعي اطلاعاتو یا نشراتو وسایل او غیر حکومتي موسسې د ناروغیو پر ضد په بین المللی مبارزه کې د زیات اهمیت لرونکي دي. ددې لپاره چې د ټولنې حمایت او ونډه اخستنه مو پدې مبارزه کې تر لاسه کړي وي د پراېلم د علمي اړخونو او همدارنګه داروندو دیني او اخلاقي مقرراتو په هکله باید د نشراتي وسایلو مسئولینو او غیر حکومتي موسسو ته معلومات ورکړل شي.

۷- جنسیت یا جنسي اړیکې د بشريت د پايښت لپاره یو بیولوژیکي ضرورت دی چې ځانته طبیعي غوښتنې او اهداف لري او باید د ټولنیزو معیاراتو مطابق تنظیم او کنټرول شي. ددې لپاره چې ځوانه طبقه د جنسي انحرافاتو څخه خوندي وساتل شي باید د ټولنیزو او اقتصادي ستونزو او پراېلمونو د حلولو له ليارې چې د وادونو د څنډیدو اصلي عوامل دی د ځوانۍ په سر کې د وادونو لپاره امکانات برابر شي. د ځوانۍ په سر کې وودونو ته د هڅونې سره یوځای باید د Family Planning یا د کورنۍ د تنظیم په هکله یعنې په امیندواره کیدو او د اولاد په راوړلو کې ځنډ کولو ته هم پلنه او هڅونه وشي.

۸- د انسان حقوق په ټولو آسماني دینونو کې خوندي دي. نو نه ښايي چې د فردي آزادی چیغه د وګړو او ټولنې د سلامتی او آزادی د زیانمن کیدو او له هغې جملې څخه له انتان اوناروغیو سره ددوی د مخامخ کیدو وسیله شي.

۹- دا دناروغ حق دئ چې داسې معالجه شي چې روغتيايي حالت يې ايجابوي، او لازمه ده چې داسې ترخارنې لاندې ونيول شي چې له يوې خوا يې روغتيايي حالت ښه او له بلې خوا يې ناروغي نورو ته سرايت ونکړي. په ناروغيو داخته کيدو علت او ليارې هرڅه چې وي، دينونه دا اجازه نه ورکوي چې دناروغانو په حق کې غفلت او بې پروايي وشي.

۱۰- هغو کورنيو ته چې غړي يې پدې ناروغيو اخته دي بايد دامکان په اندازه مرسته وشي ترڅو وکولای شي دناروغ څخه په ښه وجه څارنه او مراقبت وکړي او رسيدلې زيان او تاوان ترې جبران کړي. ددغو کورنيو سره هر ډول تبعيض او ناوړه چال چلند دسيمې داخلاقي موازينو خلاف کار دئ.

۱۱- دطبيب مسئوليتونه او مکلفيتونه دهغو په وظيفوي لايحو او قوانينو کې بيان شوي. خو دناروغ خبرتيا له خپلې ناروغۍ څخه ضرور پدې ده چې نور يې دخپلې ناروغۍ له سرايت څخه خوندي ساتلې وي او دا د ميرمنې يا خاوند حق دئ چې پدې هکله بشپړ معلومات ولري. پر طبيب لازمه ده چې پدې اړوند دناروغ سره هماهنگي او فکري يووالي ته ورسېږي. دخپلې ناروغۍ څخه دناروغ خبرول نه يوازې دطبيب قانوني مسئوليت دئ بلکه دټولو اديانو هم دا عقیده او غوښتنه ده. دا کار دمسلكي اسرارو دساتلو څخه سرغړونه نه بلل کيږي.

۱۲- ميرمنې يا خاوند ته دناروغيو دسرايت دمخنيو په غرض دکاندم يا پوښ په استعمال کې کوم اعتراض نشته خو دهغه رواجول د واده له چوکاټ څخه بهر جنسي اړيکو کې دقبول وړ او صحيح نده. عفت وفا او استقامت هغه حميده او نيك خصلتونه دي چې په يوازيتوب سره ددې ناروغيو څخه دخلکو دخوندي ساتنې لپاره کفايت کوي او هغه تضمينولای شي.

دوهمه ضميمه

دغونډې دگړونو کونکو نومونه

- ۱- فضيلتمند شيخ محمد غزالي، داسلامي خير نو داخمن غړئ، قاهره .
- ۲- فضيلتمند شيخ محمد مختار سلامي، د تونس جمهوريت مفتي، تونس .
- ۳- فضيلتمند شيخ محمد سيد طنطاوي، دمصر جمهوريت مفتي، قاهره .
- ۴- استاذ داکتر احمد عمر هاشم، دجامعه الازهر نائب رئيس، قاهره .
- ۵- محترم قس اثناسيوس ميخائيل مکرم، د اور تودوکس دقبطيانو رئيس، اسکندريه .
- ۶- محترم قس ويصا قمص جرجس، داور تودوکس دقبطيانو رئيس، اسکندريه .
- ۷- استاذ داکتر محمد سليم عوا، دزقازيق دپوهنتون دحقوقو دپوهنځي دقانون استاذ، زقازيق .
- ۸- فضيلتمند شيخ صلاح محمد رزق، ددانيال جومات امام، اسکندريه .
- ۹- استاذ داکتر محمد لطفی صباغ، دسعودی عربستان درياض دپوهنتون داسلامی تعلیماتو استاذ .
- ۱۰- فضيلتمند شيخ صديق علامه، داسکندريې داوقافو مدير .

B

6.50

WHO

6957

4.1

v.6

Published by M.O.P.H. Afghanistan with
technical and financial support of W.H.O.
November 1997.

All rights reserved.

Printed at: PanGraphics (Pvt) Ltd., Islamabad

د تڅير هيئت

- ۱- ډاکټر حسين عبدالرزاق جزايری، د نړيوال روغتيايي سازمان د تخنيکي مديترانې دسيمه ايز دفتر مدير.
- ۲- ډاکټر محمد هېثم خياط، دسيمه ايز دفتر د پروگرامونو اجرائيوي مدير.
- ۳- ډاکټر محمد حلمی وهدان، دسيمه ايزو دفتر د ناروغيو دوقايې او دهغو پر ضد د مبارزې مدير.
- ۴- ډاکټر عبدالمنعم محمد علي، دسيمه ايزو دفتر د ايدس ناروغۍ د معلوماتو د تبادلې او دهغې پر ضد د مبارزې د مرکز مدير.
- ۵- ډاکټر محمد خطيب، په سيمه ايز دفتر کې د روغتيا د ښه والي او روغتيايي ښوونو مشاور.
- ۶- استاذ عادل صلاحي، دسيمه ايز دفتر د خپرونو د وحدت رئيس.
- ۷- استاذ عبدالرازق ثرايا، دسيمه ايز دفتر د ايدس د نړيوال پروگرام د روغتيايي روزنې مسئول.
- ۸- استاذ عفت رمضان، دسيمه ايز دفتر د ايدس د نړيوال پروگرام تخنيکي مسئول.
- ۹- محترمه هنأ غنيم، دسيمه ايز دفتر د ناروغيو دوقايې او دهغو پر ضد د مبارزې د ادارې، اداري همکاره.
- ۱۰- محترمه منال بطرس، دسيمه ايز دفتر د ايدس د نړيوال پروگرام سکريټره.

د پیل خبرې

ښايي چې بشریت دخپل تاریخ په اوږدو کې له بلې هیڅ داسې خطرناکې ناروغۍ لکه «ایدس» یا «سیدا» سره نه وي مخامخ شوئ او په یقین سره هومره پاملرنه او اهتمام یې چې دې ناروغۍ ته کړئ او هومره دویرې او خطر احساس یې چې لدې ناروغۍ څخه کړئ، هیڅ شي او له بلې هیڅ ناروغۍ څخه یې ندی کړی.

ایدس هغه ناروغي ده چې په مړینې سره سرته رسیږي، طبیبانو او د درملو جوړولو فابریکو یې تر اوسه ضد درمل ندی پیدا کړي. ددې ناروغۍ د پیدایښت سبب اکثرأ ناجایزه جنسي اړیکې دي چې په ځانګړي ډول او ځانګړي شرایطو کې سرته رسیږي. برسیره پردې، تر اوسه هیڅوک نپوهیږي چې انسان د لمړي ځل لپاره څرنگه پدې ناروغۍ اخته شو او هیڅوک هم دا نشي تخمین کولای او پدې نپوهیږي چې بشریت به په راتلونکي کښې ددې ناروغۍ دسرایت او خپریدو له امله په څه مصیبتونو کې راګیر شي.

د کلونو په تیریدو سره چې د لمړي ځل لپاره دا ناروغي کشف شوه، ورسره دا خبره هم راڅرګنده شوه چې دغه ناروغۍ په ډیرو هیوادونو کې خوره ده خو خلکو پدې نامه نه پیژانده. مخکې تردې چې په ۱۹۸۱م کال کې یې لمړنۍ واقعیه مشخص او بیان شي او خلک ورسره آشنایي او پیژندګلوي پیدا کړي، د تاریخ د جهالت او ناپوهۍ له کبله یې د پیدایښت سبب او شته والی څرګند نه و.

علمی څیړونکو، چې پدې ناروغۍ داخسته کیدو لارې چارې یې تر غور او څیړنې لاندې نیولي، وړاندوینه کړیده چې تر دوه زرم میلادی کاله پورې به پدې ناروغۍ داخسته

شوو کسانو شمیر ۴۰ ملیونو ته ورسیري چې له هغو جملې څخه به یې ۳۰ ملیونه بالغ انسانان او لس ملیونه ماشومان وی. دغه څیړونکي وايي چې که چیرې ددې ناروغی پر ضد درمل کشف نشي او دهغې پر ضد فعاله مبارزه ترسره نشي، کیدای شي چې دا شمیر څو برابره زیات هم شي چې بیا په هغه صورت کې به یې مخنیوی او ورباندې بری او غالبیدل خورا گران او له ستونزو او کړاوونو ډک وي.

اوسنی حالت او وضعیت هم د خطر له پلوه تر راتلونکي کم ندی ځکه چې دنړیوالې روغتيايي ادارې په هاند ددې ناروغی نښې نښايې هر کال د ۳۵۰ زرو څخه تر ۵۰۰ زره نوو کسانو په بدن کې کشفمیری یعنی هره ورځ د ۱۰۰۰ څخه تر ۱۴۰۰ نوی کسان پدې ناروغی اخته کیږي.

پدې کې شک نشته چې دغو معلوماتو او واقعو دهغو دایرو او موسسو په زړه کې چې ددې ناروغی په هکله اهتمام او پاملرنه لري زیاته ویرده او خطرا پیدا کړی او دهغو له مخې عام خلک هم لدې وژونکې ناروغی څخه د زیات خطر او ویرې احساس کوي. په عین حال کې داړوندو مقاماتو او په سر کې یې دنړیوالې روغتيايي ادارې پاملرنه دهغې پر ضد مبارزه کې زیاته شوې چې غواړي خلک لدې ناروغی څخه وقایه او خوندي کړي او دو قايې او ځان ساتنې اغیزمنې لارې چارې د علم، پوهې او څیړنو له ليارې هغو ته ورڅرگندي کړي.

که چیرې علمي او طبي څیړونکي دهغو کوښښونو او هلو ځلو سره سره چې تر نن ورځې یې ترسره کوي، ددې ناروغی د معالجي او وقايې د درملو په کشف بریالي نشي او دهغه له خطر څخه انسانان ونشي ژغورلای، نو بیا به لدې وباڅخه د ژغورنې یوازنی وسیله وقایه او ځان ساتنه وي چې انسان دشر، خطر او هلاکت سره دمخامخ کیدو څخه دمخه، خپل ځان وساتي او دهغه یعنی د خطر له منابعو څخه لیرې والی غوره کړي. پدې هکله هیڅ شي تر دیني او امرو او لارښوونو، دنيک، پاک او مستقیم سلوک له غوره کولو او هغې ته له هڅونې او له آسماني دینونو سره دمخالفت څخه له ویرې کولو نه

اغيزمن ندي.

نړيوالې روغتيايي ادارې او په ځانگړي ډول دهغې دختيځې مديترانې سيمه ايز دفتر پدې اړوند دغرو هيوادونو په گډون يو شمير روغتيايي پروگرامونه په سيمه کې تجربه کړل او دې نتيجې ته ورسيدل چې دخلکو عنعناتو، فرهنگ او رسم او رواجونو ته چې دهغو له ديني او مذهبي عقايدو څخه سرچينه اخلي بايد داحترام، اعتبار او قدر په سترگه وکتل شي او دهغو مراعات کول، په روغتيايي پروگرامونو کې تر ټولو لوی برياليتوب او کاميابي ده.

دنړيوال روغتيايي سازمان دختيځې مديترانې سيمه ايز دفتر په پام کې لږل چې يو شمير ددين او طب نامتو پوهان دسيمه ايزې مشورې په اړوند راوبولي او دايدس ناروغۍ په وقايع او له هغې څخه په ځان ساتنه کې ددين او اخلاقو رول او اغيزه ارزيايي کړي. دغه کار د ۱۹۹۱ کال د دسامبر د مياشتې په ۹ او ۱۰ نيټه په اسکندريه - ددې سازمان په دفتر کې تر سره شو چې پدې غونډه کې دنړيوال روغتيايي سازمان دسيمه ايز دفتر مدير او نورو گڼ شمير سيمه ايزو مديرانو او مشاورينو او په لس گونو تنو اسلامي او عيسوي ديني عالمانو او قانون پوهانو برخه اخستې وه. له دغو پوهانو څخه ځنويي عملي وړانديزونه د کاغذ په مخ په ليکلي ډول راوسپارل (دوهمه ضميمه) چې تر غور او مناقشې وروسته خلاصه شول. يوهغه څه چې تر نورو زيات پرې مناقشه ترسره شوه دايدس او نورو جنسي ناروغيو څخه په وقايع او مخنيوی کې ددين اهميت او اغيزې وې. همدارنگه د ديني موسسو درول، د اعلامولو دوسيلو، پدې ناروغۍ داخسته کسانو د حقوقو، دوقايې دځانگړو لارو چارو او اجرأتو، دځوانۍ په سر کې دواډه کولو، دناروغانو سره دځانگړې تگ لارې او سلوک او داکترانو او طبي پرسونل دمکلفيتونو په اړوند خبرې اترې او مناقشې هم ترسره شوي دي (لمړۍ ضميمه).

دا دفتر کوبښن کوي چې ددې مناقشو او مشورو لنډيزونه خپلو لوستونکو ته وړاندې کړي.

نړيواله روغتيايي اداره زيار باسي ترڅو دغه رساله داسې ترتيب کړي چې دايدس
او نورو جنسي ناروغيو د متخصصينو لپاره هم گټور او دارزښت وړ وي او غير متخصص
روشنفکران، دمطبوعاتو مسئولين، دښوونې او روزنې موسسې، دارشاد او فرهنگ
کارکوونکي او فعالين، صنعتي او سپورتي کړۍ او ټولنې هم ورڅخه گټه واخلي.

ایډس او د جنسي اړیکو څخه نورې راپیدا کیدونکې ناروغی عمومي خطر دی.

تر همدې وروستیو پورې ځنې خلکو داسې گمان کاوه چې د ختیځې مدیریتانې د سیمې په اسلامی عرب نشینو هیوادونو کې د ایډس ناروغی خوره نده او له نورو جنسي ناروغیو څخه هم باید پاکه وي او په ځانگړي ډول لدې وژونکې ناروغی څخه چې په ټوله نړۍ کې خوره شویده.

خو څیړنو، بحثونو، تجربو او احصائیوی شمیرنو ثابته کړه چې دا فکر او سوچ صحیح نه ؤ. په اوسني وخت کې د ایډس ناروغی په هکله ویلائی شو چې هغه په ټوله سیمه کې شته والی لري په تیره بیا په مخدره موادو باندې معتادو کسانو، او زنا کارانو او لواطت کارانو کې. آن دا چې پدې وروستیو کلونو کې یې شمیر شو برابر زیات شوی دی.

د نورو ناروغیو په اړوند چې له ناروا جنسي اړیکو څخه راولاړیږي، شواهدو ثابته کړیده چې دهغو شته والی او سرایت مخ په زیاتیدو دی او علت یې هم د مدنیت زیاتوالی، له کلیو څخه ښارونو ته د خلکو د لیږدېدنې او کډه کولو زیاتوالی او د سیلانیانو او غرځیدونکو زیاتوالی بلل کیږي او دا هغه څیزونه دي چې د خلکو په اخلاقو او سلوکو باندې مستقیمې اغیزې لري.

دهغو ناروغیو چې د ناروا جنسي اړیکو له کبله منع ته راځي دوقایې او مخنیوی اهمیت د ایډس پر ضد مبارزې په وخت کې زیات شو ځکه چې سرایت یې په هغو کسانو کې چې د ایډس په ناروغۍ اخته وي ۳۰٪ زیات دی.

ددې ناروغیو خطر هله زیاتیری چې پوه شو چې د زیاتوالي فیصدي یې په لمړۍ درجه په هغو کسانو کې ده چې عمر یې د ۲۰ او ۲۴ کلونو په شاوخوا کې وي او په دوهمه درجه کې په هغو کسانو کې چې عمر یې د ۱۵-۱۹ کلونو ترمنځ او بیا په هغو کسانو کې ده چې عمر یې د ۲۵-۲۹ کلونو په شاوخوا کې وي.

ددې سیمې نیکمرغي او خوشبختی پدې کې ده چې تر اوسه هم دیني او اخلاقي ارزښتونه په خلکو کې زیات رول او اغیزه لري.

ددې رسالې عملي اهمیت له همدې امله هم خورا زیات دی چې په دیني او اخلاقي بنسټونو استوار دی خلکو ته دوقایې او په دې ناروغۍ باندې داخه کیدو دمخنیو او ځان ساتنې لارې چارې په داسې حال کې څرگندوي چې دې ناروغۍ او نورو له جنسي ناجایزه اړیکو څخه را پیدا شوو ناروغیو په ټوله نړۍ باندې بلوا کړې او هیڅ سیمه یې له اغیزې څخه په امن کې نده پاتې. هغه لمړئ سرایت کوي او بیا په یوې انسان وژونکې ناروغۍ بدلیږي؛ دهغه انسان چې تمدن یې پیدا کړی او له هرې مادي او معنوي لاس ته راوړنې څخه یې ترنورو دمخه استفاده کړې ده.

په داسې حال کې چې دایدس ناروغۍ د سرایت اصل او رېښه دنارینه او ښځو او نارینه-نارینه ترمنځ په ناروا جنسي اړیکو کې نغښتې وي او په هغو کسانو کې چې په مخدره موادو معتاد وي په تیره بیا هغه چې د پیچکاری او نه تعقیم شوو ستونو په وسیله دا مخدره مواد استعمالوي؛ زیاته خوریدنه لری نو دسلوک او ژوندانه تگ لارې په اړوند د دیني احکامو او لارښوونو بیانول یو اصلي او اساسي امر دی ترڅو خلک ددې ناروغۍ د پیدایښت له اسبابو او د سرایت له لیارو څخه خبر او ځان ورڅخه وقایه او وساتي.

روغتيايي لارښوونې

د روغتيايي زده کړو لړۍ د ديني تعليماتو په رڼا کې

٦

د دين او اخلاقو رول

د ايدس ناروغۍ په مخنيوي

او کنترول کې

نړيواله روغتيايي اداره

د ختيځې مديترانې لپاره سېمه اېز دفتر

١٩٩٢

روغتيايي لارښوونې

د روغتيايي زده کړو لړۍ د ديني تعليماتو په رڼا کې

د دين او اخلاقو رول

دايدېس ناروغۍ په مخنيوي

او کنترول کې

نړيواله روغتيايي اداره

د ختيځې مديترانې لپاره سېمه اېز دفتر

۱۹۹۲

- د کتاب نوم : د دين او اخلاقو رول د ايدس ناروغۍ په مخنيوي او كنترول كې
- خپروونكی : نړيواله روغتيايي اداره، د ختيځې مديترانې لپاره سيمه ايز دفتر
- دری ژباړونكی : پوهاند نعمت الله شېراني
- پښتو ژباړونكی : پوهندوی د اکتبر بشير نورمل
- کمپيوتر کوونکى : امام الدين
- تيراژ : ۲۰۰۰ ټوکه

فهرست

- ۱- _____ سریزه
- ۴- د پیل خبرې _____
- ۲- ایدس اوله جنسي اړیکو څخه نورې راپیدا کیدونکې ناروغۍ
- ۸- عمومي خطر دئ _____
- ۳- دین او حسي خوند اخیستنه _____
- ۴- دازدواج با واده له مقاصدو څخه یو هم عفت او پاکي ده _____
- ۵- د واده له چوکاټ څخه بهر د جنسي اړیکو تحریم _____
- ۶- دمخدرا تواتو هر هغه څه چې عقل زایلوي داستعمال تحریم _____
- ۷- حرام ته درسیدو د لیاړو تړل _____
- ۸- منع کوونکې جزاگانې _____
- ۹- دیني ښوونې او دانسان د حقوقو او آزادۍ مفهوم _____
- ۱۰- دین او روغتیا یې واجبات _____
- ۱۱- دناروغ حقوق او د طبیب مکلفیتونه _____
- ۱۲- دوه بشپړونکې وثیقې یا سندونه _____
- ۱۳- لمړۍ ضمیمه (دغونډې سپارښتنې...) _____
- ۱۴- دوهمه ضمیمه (دگډون کوونکو نومونه) _____